

การบรรยายเรื่อง บทบาทของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล
โดย รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)
ในคราวสัมมนาเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดและเครือข่าย
เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.
ณ ห้องพิษณุโลกคอนเวนชั่น ชั้น ๒ โรงแรมอมรินทร์ ลาภูน จังหวัดพิษณุโลก

เรียนท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (พล.ต.อ. เอก อังสนานนท์) ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ในฐานะเจ้าของพื้นที่ หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ในเขตพื้นที่ตรวจราชการที่ ๑๗ และ ๑๘ ท่านที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการทั้งหลาย ท่านอาจารย์ ดร. ชัยยา ยิ้มวิไล ท่านกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดทุกจังหวัดรวมทั้งเครือข่าย

ผมมีภารกิจ ๒ อย่างที่ต้องทำบนเวทีนี้ อย่างที่หนึ่ง คือเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม สัมมนากรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด หรือที่เรียกกันว่า ก.ธ.จ. และขณะเดียวกันก็มีอีกภารกิจหนึ่ง คือกล่าวบรรยายเรื่องบทบาทของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งสองภารกิจนี้สามารถทำ ร่วมกันได้ เพราะฉะนั้นจะขอยกรวมเป็นเรื่องเดียวกัน แทนที่จะกล่าวเปิดเสร็จแล้วบรรยาย ไม่อย่างนั้น จะสงสัยว่ากล่าวเปิดแล้วไม่กลับลงไปสักที ซึ่งผมจะนั่งต่ออีกประมาณ ๒ ชั่วโมง จึงจะพูดรวมกันไป และท้าย ๆ ถ้าไม่ลืมจะได้กล่าวเปิดในตอนนั้น

ท่านกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดครับ ผมต้องขอบคุณท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่ได้จัดให้มีการ สัมมนา ก.ธ.จ. ขึ้น ซึ่งเราไม่สามารถจะจัดพร้อมกันทั้งประเทศได้ ถ้าทำอย่างนั้นต้องไปเปิดสนาม ศุภชลาศัยประชุม หรือเปิดราชวังคลาภิเษกสถาน ถึงจะพอนั่งเพราะว่า ก.ธ.จ. และเครือข่ายทั่วประเทศมีอยู่ หลายพันคน จึงใช้วิธีแยกจัดตามพื้นที่เขตตรวจราชการต่าง ๆ วันนี้เป็นรอบปฐมทัศน์ซึ่งเป็นครั้งแรกของการจัด และครั้งแรกของประเทศไทยที่ได้มีการประชุม ก.ธ.จ. ขึ้น ที่จังหวัดพิษณุโลก โดยเอา ก.ธ.จ. ของจังหวัดที่อยู่ ในพื้นที่เขตตรวจราชการของภาคเหนือตอนล่างได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ พิจิตร กำแพงเพชร และอุทัยธานี มารวมกัน ณ สถานที่แห่งนี้และว่ากันรอบปฐมฤกษ์ เสร็จจากนี้ ดันเดือนหน้าจะเคลื่อนไปจัดในพื้นที่อื่นอีกหลายจังหวัด เข้าใจว่าจะไปจัดที่เชียงใหม่ และไปที่โน่นที่นี้จน จัดได้ทั่วราชอาณาจักร ถามว่าทำไมต้องจัด แนนอนคำตอบข้อที่หนึ่งสั้น ๆ ง่าย ๆ คือการได้พบปะกัน ในระหว่าง ก.ธ.จ. จังหวัดต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ทางราชการ เช่น ผมเองจะได้รู้จักท่าน ท่านก็จะรู้จักผม ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจะได้รู้จักท่าน ท่านก็จะรู้จักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตรงนี้เป็นเรื่องของ การคบหาสมาคม ซึ่งก็เป็นประโยชน์อย่าไปนึกว่าเป็นงานไร้สาระ พระท่านบอกว่า วิ สา สา พร มา ญา ตี ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น พบปะ รู้จัก คุ้นเคยกัน จะทำให้เกิดประโยชน์ แก่ราชการได้ในเวลาที่ท่านมีปัญหาอาจติดต่อสอบถาม หรือขอความช่วยเหลือ หรือแม้แต่ทางราชการจะขอ ความอนุเคราะห์จากท่าน ก็จะได้นี้ดีกว่าคนที่มีความรู้ คนที่เป็นแหล่งปัญญา คนที่เป็นภูมิปัญญา คนที่เคย มีผลงานในเรื่องนี้อยู่ที่ไหน จะได้เสาะ แสวงหาเอามาทำงานด้วยกันได้ นั้นเป็นเป้าหมายข้อที่ ๑

เป้าหมายข้อที่ ๒ อาจจะสำคัญยิ่งกว่าเป้าหมายข้อที่ ๑ เพราะชื่อของท่านบอกอยู่แล้วว่า “กรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด” เรียกย่อ ๆ ว่า “ก.ธ.จ.” คำสำคัญคือคำว่า “ธรรมาภิบาล” คำว่า กรรมการ มีกันหลายชนิด กรรมการกฐิน ผ้าป่าก็กรรมการทั้งนั้น และคำว่าจังหวัดก็เดิมต่อท้ายเข้าไปให้รู้ว่าเป็นของจังหวัด ไม่ใช่อำเภอ ไม่ใช่เป็นภาค ที่นี้จะเป็นกรรมการอะไร คำตอบก็คือ “กรรมการธรรมาภิบาล” ตรงนี้ต้องมีการประชุมสัมมนา กัน หลังจากที่ปล่อยให้ท่านทำงานกันมา ๙ - ๑๐ ปี แล้วว่า “ธรรมาภิบาล” คืออะไร และเราอยากให้ท่านทำอะไร หรือท่านคิดว่าท่านน่าจะทำอะไร แสดงว่าเป้าหมายข้อที่ ๒ เป็นเรื่องของเนื้องาน เนื้องานว่าด้วยธรรมาภิบาล ซึ่งจะเรียนให้ทราบต่อไป เป้าหมายข้อที่ ๓ ของการจัดสัมมนาฯ สูงเหนือกว่าเป้าหมายข้อที่ ๒ ขึ้นไปอีก เป้าหมายข้อที่ ๓ คือการพูดจากันในเรื่องพิเศษที่รัฐบาลฝากมา สั่งมา ขอร้องมา อยากให้ท่านช่วยทำ คือตรวจสอบ สอดส่อง ดูแล การทำงานของเจ้าหน้าที่และส่วนราชการในจังหวัดของท่าน ตรวจสอบหรือสอดส่อง ความจริงกฎหมายใช้คำว่า “สอดส่อง” เพราะว่าไม่อยากให้จริงจัง หนักข้อจึงลดจากคำว่า “ตรวจสอบ” ลงมาเป็นคำว่า “สอดส่อง และเสนอแนะ” ต้องการให้ท่านสอดส่องและเสนอแนะเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด เมื่อพูดถึงการพัฒนา ก็คือ การทำให้เจริญ พอเจริญ ก็พูดถึงการใช้เงิน ใช้งบประมาณ พอใช้งบประมาณที่อะไรก็ตามมาก็คือ การทุจริต หรือมิฉะนั้นก็คือการใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย ไม่จำเป็น ไม่ต้องใช้งบถึงขนาดนั้น น่าจะใช้วิธีอื่น ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ เป็นเรื่องงบประมาณ เป็นเรื่องบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา เรื่องที่ ๓ เป็นเรื่องที่รัฐบาลฝากมา แล้วมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ที่นี้ท่านก็มีหน้าที่มากขึ้นกว่าเดิมแล้ว หลายคนอาจนึกว่าเป็น ก.ธ.จ. เทดี เดิมให้ ก.ธ.จ. ทำหน้าที่เรื่องธรรมาภิบาล วันนี้มากกว่านั้นแล้ว เพราะเป็นเรื่องของการสอดส่อง เสนอแนะ อุดช่องโหว่ช่องว่าง ในการใช้งบประมาณ ที่พูดอย่างนี้ไม่ได้หมายความว่า จังหวัดจะโกง แล้วเอาท่านมาจับผิด แต่เรากำลังพูดถึงจังหวัดมีเจ้าหน้าที่ บุคลากรมากมายหลายระดับ มีทั้งป่าไม้ จังหวัด ป่าไม้อำเภอ สรรพากร สรรพสามิต สาธารณสุข อุตสาหกรรม คลัง ๒๐ กระทรวง เกือบจะมีเจ้าหน้าที่อยู่ในจังหวัดด้วยกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นในการทำงานของเจ้าหน้าที่เหล่านี้มันก็ต้องใช้เงิน ใช้งบประมาณ ไม่อย่างนั้นงานจะเดินไปได้อย่างไร ตอนขับเคลื่อนผลักดันงาน เงินทอง อาจจะหายหรือรั่วไหล บางที่ตั้งใจ บางทีก็ไม่ตั้งใจ นึกว่าทำได้ แต่ความจริงทำไม่ได้ หรือบางทีนึกว่าทำได้ ซึ่งจริง ๆ ก็ทำได้ และนึกว่าเป็นประโยชน์แต่ความจริงไม่เป็นประโยชน์ ความจริงมีวิธีอื่นที่ฉลาดกว่า ซึ่งอย่างนี้บางทีเจ้าหน้าที่ซึ่งสุจริต แต่ก็ไม่รู้ เมื่อไม่รู้ก็ต้องบอก แล้วใครที่จะเป็นคนบอก มีมากมายคนที่จะบอก คนที่จะบอกว่าผิดแล้วนะ โกงแล้วนะ ทำไม่ได้นะ ทำอย่างนี้ฉลาดกว่านะ ทำอย่างนี้ไม่ดีกว่า ซึ่งมีคนแบบนี้มาก และมีมาตลอดทุกยุคทุกสมัย ที่มีคนทำหน้าที่แบบนี้ แต่ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของราชการตรวจสอบราชการกันเอง พูดง่าย ๆ ราชการจับผิดราชการ เราถึงมี ป.ป.ช. ป.ป.ท. ป.ป.ง. อะไรขึ้นต้นด้วย ป. น่ากลัวทั้งนั้น ป.ป.ช. ป.ป.ท. ป.ป.ง. และยังมี DSI ยังมีเจ้าหน้าที่ สตง. คนเหล่านี้ คือเจ้าหน้าที่ของรัฐมาตรวจสอบรัฐ รัฐจับผิดรัฐ ซึ่งก็ได้ผล แต่ภายหลังมาคิดกันว่าเจ้าหน้าที่ตรวจสอบรัฐ จับผิดรัฐ พอเจอเข้าผิดเลย และให้โอกาสแก้ตัวก็ยาก ของอย่างนี้บางทีแนะนำกันก่อนได้ บอกกันก่อนได้ ตักเตือนกันก่อนได้ เราจึงคิดกลไกหนึ่งขึ้นมาเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว ไม่เรียกว่า “กลไกของรัฐ” ไม่เรียก “เจ้าหน้าที่รัฐ” มันเป็นเหมือนนกมีหู หนูมีปีก เพราะถ้าเป็นรัฐมันใช้อำนาจหน้าที่ ถ้าหากว่าพบว่าทุจริต ผิดพลาด ไม่เอาผิดก็จะกลายเป็นเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ แต่ถ้าเป็นหน่วยอื่น องค์กรอื่น

ยังจะพออ้างอิงอื่นได้ จึงตั้งหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งขึ้นมา เพื่อที่จะสอดส่อง และเสนอแนะ สิ่งที่ได้ตั้งขึ้นมา นั่นก็คือ “กรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด” ถ้าท่านดูอำนาจหน้าที่ของท่านในกฎหมาย ซึ่งเป็นเหมือนคัมภีร์ พระไตรปิฎก ว่าด้วย ก.ธ.จ. นั่นก็คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๕/๑ พระราชบัญญัตินี้สำคัญมาก ใครเป็นนายกฯ ใครเป็นรัฐมนตรี ใครเป็นผู้ว่าฯ อธิบดี ปลัดกระทรวง ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ต้องเปิดดูวันละหลาย ๆ หน้า แต่สำหรับ ก.ธ.จ. รู้ไว้มาตราเดียวก็พอ คือมาตรา ๕๕/๑ เพราะเป็นเรื่องของท่าน มาตรานี้ที่บอกว่าให้มี ก.ธ.จ. ขึ้นในทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร และให้ท่านทำหน้าที่ ๒ อย่าง อย่างที่ ๑ ก็คือ สอดส่องและเสนอแนะเกี่ยวกับธรรมาภิบาล อีกอย่างหนึ่งก็คือ หน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องการทุจริต อันนี้คณะรัฐมนตรีมีมติข้างลงไปว่าหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตนั้น เนื่องจากรัฐบาลเอาจริงเอาจังเรื่องนี้ ในระดับชาติถึงกับมีการจัดตั้งศูนย์ต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ นายกรัฐมนตรีลงมาเป็นประธานเอง และสั่งอะไรกันไปมากมายแล้ว สั่งพนักงาน พักราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัดไปแล้วหลายจังหวัด กระทรวงหลายกระทรวง อธิบดีหลายกรม นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กว่า ๑๐ แห่ง บางจังหวัดโดนหมด คือเอาออกจากตำแหน่งแชนเอาไว้ แล้วตั้งกรรมการสอบ แม้กระนั้นก็ยังรู้สึกว่าการยังต้องการความเข้มข้นในการทำงานจริงจังของ ก.ธ.จ. มาช่วยในฐานะที่ท่านไม่ใช่ภาครัฐแท้ เขาตั้งท่านขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่นี้ด้วย

ฉะนั้นย้อนกลับมาตามคำกล่าวของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี การจัดประชุม ก.ธ.จ. ทั่วประเทศ เพียงแต่แยกกันเป็นภาค ๆ มีเป้าหมาย ๓ ข้อ ๑) ให้พบปะรู้จักกัน ๒) ทำความเข้าใจในเรื่องธรรมาภิบาล ๓) ทำความเข้าใจในเรื่องสอดส่อง ติดตาม ดูแลการใช้เงิน ใช้งบประมาณและการทุจริต ซึ่งเป้าหมายข้อที่ ๑ เรื่องการรู้จักกันนั้น เข้าใจว่าเดินไปด้วยทุกเวลา นาที ก่อนประชุม พักเที่ยงก็ได้รู้จักกัน หน้าที่ที่ ๒ คือการพูดจาในเรื่องธรรมาภิบาล เป็นหน้าที่ของผมในเช้าวันนี้ที่จะพูดกับท่าน เป้าหมายหรือหน้าที่ประการที่ ๓ ในการจัดประชุม คือการพูดเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ การติดตามงบประมาณ ดูแลความฉลาดในการใช้เงิน และป้องกันการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่จะพูดกันในตอนบ่าย มีผู้แทนจาก ป. ทั้งหลาย ป.ป.ช. ป.ป.ท. สตง. และ DSI จะได้มาร่วมกัน

ที่นี้ย้อนกลับมาในเรื่องที่ผมจะพูดกับท่านคือเรื่อง “ธรรมาภิบาล” ก่อนจะพูดเรื่องธรรมาภิบาล ผมจะเริ่มต้นอย่างนี้ก่อนครับว่า พวกท่านทั้งหลายซึ่งเป็น ก.ธ.จ. สังเกตไหมครับว่าโครงสร้างของ ก.ธ.จ. ท่านลองมองดูซ้าย ขวา ของท่านในจังหวัดท่านก็จะเห็นว่า เป็นกรรมการชุดหนึ่งที่มีผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งเป็นตัวแทนจากภาครัฐเพียงคนเดียว นอกจากนั้น กรรมการล้วนแต่ไม่ใช่ข้าราชการทั้งนั้น เป็นเอกชน เป็นประชาชน ไม่มีข้าราชการอีก ล้วนแต่เป็นภาคประชาสังคม ล้วนแต่เป็นผู้ที่มาจากสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร ล้วนแต่มาจากภาคธุรกิจเอกชน หอการค้า สมาอุตสาหกรรม สมาคมท่องเที่ยว มองซ้าย มองขวา มองหน้า มองหลัง กรรมการที่นั่งอยู่ใน ก.ธ.จ. ล้วนแต่เป็นภาคประชาชนทั้งนั้น มีข้าราชการอยู่คนเดียวคือประธาน แล้วตั้งใจให้มีคนเดียวด้วย และคน ๆ นั่นก็คือ ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีที่มาดูแลพื้นที่นั้น ถ้าเปลี่ยนตัวผู้ตรวจราชการก็เปลี่ยนตัวประธาน และพวกท่านที่เป็นกรรมการก็นั่งกันอยู่ ๓ ปี ครบวาระอาจจะได้อีก ๒ วาระ ๖ ปี โครงสร้างอย่างนี้ออกแบบขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๐ สมัยรัฐบาลท่านนายกฯ สุรนุทธ์ ตั้งใจที่จะให้เป็นการจับมือกันทำงานระหว่างภาครัฐ กับภาคเอกชน

หรือภาคประชาชน ผมถึงบอก ก.ธ.จ. ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐแท้ ๆ ไม่เหมือน ป.ป.ช. ปปง. ป.ป.ท. สตง. DSI นั้นรัฐแท้ ผมบอกแล้วว่าถ้ารัฐแท้มาตรวจสอบรัฐแท้ พบผิดก็ต้องว่าผิดละเว้นไม่ได้ แต่เราอยากให้อยู่กันฉันท์มิตร เพราะฉะนั้นมีอะไรเตือนได้ห้ามได้ ปราบได้ แนะได้ เสนอแนะให้เอาไปคิดได้ ไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ผิด ไม่ถือว่าละเว้น ถ้าอยู่กันอย่างนี้บางทีมันอยู่กันง่ายกว่า เพราะมันอยู่กันอย่างกัลยาณมิตร แปลว่ามิตรที่สนิทใคร่กัน มีน้ำใจต่อกัน ถ้าเป็นสามมิตรยา เค้าเรียกว่า ปติวรตา ก.ธ.จ. ก็คือกัลยาณมิตรกับรัฐ ไม่ใช่ศัตรูของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือข้าราชการในจังหวัด ข้างผู้ว่าราชการจังหวัด หรือส่วนราชการในจังหวัด เราก็กลัวว่าท่านเหล่านี้จะนึกว่า ก.ธ.จ. เป็นผู้นำฝ่ายค้าน มาค้านแหลก มาจับผิด ไม่ได้ต้องการเห็นภาพนี้เลย แล้วที่จริง ๑๐ ปีก็ต้องขมนะครับ ว่าแม้ภาพแบบนี้จะมีบ้างแต่น้อย เมื่อดูไปใน ๗๖ จังหวัดแล้วนั้น ก็จะมีบางจังหวัด ได้รับรายงานมาเหมือนกัน น้อยมาก ครั้งแรกเราคิดว่ามันคงแบบนี้เยอะนะ เอาเข้าจริงมันไม่มาก แต่ต้องการให้อยู่อย่างนี้ โครงสร้างเราถึงออกแบบมาเป็นประชาชน หรือเอกชนหมด เอาผู้ตรวจราชการคนเดียวไปใส่ มีคนถามว่าทำไมไม่เอาผู้ตรวจราชการออก แล้วเอาประชาชนใส่ ถ้าอย่างนั้นก็ไม่มีสะพานเชื่อมไปหารัฐเลยแล้วก็จะอยู่กันอย่างศัตรู คู่อฆาตที่นี้เพราะไม่มีคนกลางมาเชื่อม ท่านทราบแล้วว่าข้าราชการแบ่งเป็นส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีมันเป็นประธาน เพราะเป็นส่วนกลาง และพวกท่านทำงานอะไรก็ตามจะต้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นตัวแทนของภูมิภาค แล้วใน ก.ธ.จ. ก็มีสมาชิกสภาท้องถิ่นอยู่ มีประชาชนในส่วนของท้องถิ่นอยู่ และก็มีภาคธุรกิจเอกชนของท้องถิ่นอยู่ ตรงนั้นก็คือท้องถิ่น เพราะฉะนั้น ก.ธ.จ. เป็นเวทีภาคราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ถ้าเอาผู้ตรวจราชการออกก็ไม่มีส่วนกลาง ถ้าไม่ให้ท่านแนะนำผู้ว่าราชการจังหวัด ก็จะไม่มีส่วนภูมิภาค ถ้าเรามีแต่ประชาสังคม เอกชนใส่เข้าไป ไม่เอาสมาชิกสภาท้องถิ่นใส่ไป มันก็ไม่มีท้องถิ่น เพราะฉะนั้นองค์ประกอบนี้ได้คิดค้นมาแล้วจึงได้ออกแบบ ก.ธ.จ. มาเป็นหน้าตาแบบนี้

ถ้าอย่างนั้นถามว่า ก.ธ.จ. คืออะไร คำตอบก็คือ คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อจะทำงานประสานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ด้วยกัน โดยเป็นการจับมือการทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน ขีดเส้นใต้คำว่าระหว่างภาครัฐกับเอกชน ถ้าใครอยากดูรูปแบบการทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนจับมือการทำงานแล้วได้ผลดี มาดูที่ ก.ธ.จ. คณะรัฐมนตรีเอง มีโอกาสได้เห็น “รายงานประจำปีของ ก.ธ.จ. ทั่วประเทศ” ที่รายงาน ครม.ทุกปี ก็ได้ทราบความคืบหน้า ทราบว่า ก.ธ.จ. จังหวัดไหนเข้มแข็ง ทำงานดี ครม. ทราบ และก็เพราะทราบ ดังนั้นในการรายงานการทำงานของ ก.ธ.จ. ครั้งสุดท้าย ครม.ชุด นายฯ ประยุทธ์ ถึงได้สั่งในวันนั้นว่า ดีมาก ต่อไปนี้ฝากเรื่องการติดตามงบประมาณให้กับ ก.ธ.จ. ด้วย เพราะวางใจให้ท่านทำหน้าที่นี้ได้แล้ว โปรดสังเกตนะว่าหน้าที่นี้ไม่ได้มอบให้กับ อบต. อบจ. หรือเทศบาล มอบให้กับ ก.ธ.จ. การทำงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน คำว่าภาครัฐ คือภาคที่เป็นเจ้าหน้าที่ ภาคที่มีอำนาจ ภาคที่ใช้บหลวง เราเรียกว่า ภาครัฐ ภาคที่ทำอะไรเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ส่วนอะไรที่เป็นเรื่องของส่วนบุคคล อะไรที่เป็นเรื่องใช้บเอง ใช้เงินเอง สติเอง ปัญญาเอง ความรู้เอง และไม่มีอำนาจอะไร แต่อยากจะเข้ามาทำ และก็แน่นอนทำไปบางอย่างตัวได้ประโยชน์ด้วย อย่างนั้นเรียกว่าภาคเอกชน

เดิมที่ภาครัฐและเอกชนนั้นแยกกันอยู่คนละโลก คนละอาณาจักร ต่างฝ่ายต่างหวาดระแวงกัน ภาครัฐก็ระแวงเอกชนว่าเอาแต่กำไร คิดอะไรก็เอาแต่เข้าตัว ข้างเอกชนก็ระแวงภาครัฐว่าภาครัฐอำนาจบาทใหญ่

มีอะไรก็กดขี่ข่มเหง ปกครองสั่งอย่างเดียว ไม่ได้คิดถึงหัวอกประชาชน ว่าแล้วก็ต่างคนต่างอยู่นั่นก็เป็นเรื่องของประเทศไทยในอดีต พอเมื่อไหร่จะมาจับมือทำงานกับภาคเอกชนก็บอกว่า มาแล้วขบวนการลักไ้มาแล้วเมื่อก่อนเป็นแบบนี้ทั้งนั้น การจับมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนอย่างเป็นทางการและก็ได้ผลดีนั้น เริ่มต้นสมัยนายกฯ เปรม หลายท่านอาจจะจำไม่ได้แล้ว บางท่านอาจจะพอจำได้ สิ่ง que เริ่มต้นในตอนนั้น นายกฯ เปรมเรียกว่า กรอ. ย่อมาจากคำว่า กรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน กรอ. มาก่อน ก.ธ.จ. นะ สมัยพลเอกเปรมเป็น กรอ. เพราะฉะนั้นเวลาจะทำอะไรก็จะตั้งกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเสมองานบางอย่างเป็นงานที่รัฐจะทำแท้ ๆ ท่านก็เรียกเอกชนเข้ามาช่วยทำ และก็จับมือด้วยกัน ท่านนายกฯเปรม เป็นคนแรกที่เวลาไปตรวจราชการ ไปเยี่ยมต่างจังหวัด ไปต่างประเทศ ท่านหอบหิ้วเอกชนไปด้วย เมื่อก่อนนายกฯ คนไหนไปต่างประเทศไม่กล้าเอาเอกชนไปด้วย เพราะว่าไปราชการเอาเอกชนไป เดียวก็ไปเจรจา เซ้งลี้ คำกำไรจะขายของของตัวเองอย่างเดียว สมัยนายกฯ เปรม ท่านมาคิดใหม่ว่าเขาจะขายของอย่างเดียวกันก็ช่าง เขาก็ช่วยดิงเงินเข้าประเทศ เราก็ก๊เบาะชิ มั่นก็มีประโยชน์ทำไมเราไม่ให้เขาไปขายของของเขาละ เวลาเขาไปขายของคนเดียว คนก็ไม่ซื้อ เวลาตามนายกฯ ไป คนก็ซื้อ อาจจะเห็นแก่นายกฯ มั้ง แต่พอซื้อ ถ้าซื้อมาก สั่งมากเราก็ผลิตมาก คนไทยก็มึ่งงานทำ คนไทยก็มีรายได้ รัฐบาลก็เก็บภาษี อันนี้คือต้นความคิดให้เกิด กรอ. ขึ้น เพราะฉะนั้นจุดเริ่มต้นของ กรอ. ก่อนที่จะพัฒนามาเป็น ก.ธ.จ. พอมาถึงสมัยนายกฯ ทักษิณ ท่านไม่ใช่คำว่า กรอ. ท่านชอบใช้ภาษาอังกฤษก็เลยเกิดคำว่า P.P.P ขึ้นมา P ตัวแรก มาจากคำว่า Public แปลว่า รัฐ P ตัวที่ ๒ มาจากคำว่า Private แปลว่า เอกชน P ที่ ๓ มาจากคำว่า Partnership แปลว่า การเป็นหุ้นส่วน การจับมือร่วมกันทำงาน เพราะฉะนั้น P.P.P ก็คือการจับมือทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน คำนี้เข้ามาแทนคำว่า กรอ. แล้วต่อมามันก็เกิด ก.ธ.จ. ขึ้น คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ซึ่งเกิดขึ้นในปี ๒๕๕๐ นั้นสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญเวลานั้นพอดี เพราะบังเอิญรัฐธรรมนูญขณะนั้นคือ ฉบับ ๒๕๕๐ นั้นเขียนเอาไว้ว่า “รัฐจะต้องส่งเสริมให้มีการตรวจสอบ ให้มีการจับมือการทำงานระหว่างภาครัฐและเอกชนในทุกกระดับ ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด จนถึงระดับชาติ” เพราะฉะนั้นระดับชาติอาจจะเป็น P.P.P ระดับชาติอาจจะเป็น กรอ. แต่วันนี้ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น เราคือ ก.ธ.จ. ทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแล้ว วันนี้มาถึงสมัยรัฐบาลนี้ รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีคำใหม่เกิดขึ้น ถึงคำจะใหม่มั่นก็มีประวัติเก่า มันจะเก่าหรือจะใหม่ ก.ธ.จ. ฟังแล้วต้องย้่ม ว่า อ้อ เราทำมาก่อนแล้ว

ถ้าท่านฟังท่านนายกฯ ประยุทธ์ พูดออกโทรทัศน์ จะได้ยินท่านพูดถึงคำ ๆ หนึ่งบ่อยมาก เพราะเป็นคำสำคัญที่รัฐบาลนี้อยู่ อย่างน้อยคือคำว่า “ประชารัฐ” คำนี้นายกฯ ประยุทธ์ ใช้บ่อยมาก ท่านกล่าวว่าเราจะต้องทำงานแบบประชารัฐ จะเดินรถไฟความเร็วสูงก็เดินแบบประชารัฐ แก๊โซ่แก๊สแก๊สก็ประชารัฐ จะแก้ปัญหายางก็แก้แบบประชารัฐ จะแก้ปัญหาคาความยากจนก็แก้แบบประชารัฐ จะตรวจสอบการทุจริตก็ตรวจสอบแบบประชารัฐ คำนี้จะเข้ามดทุกเรื่อง เพราะมันเป็นวิธีทำงาน เมื่อรัฐจะทำงานอะไรก็ทำแบบประชารัฐ เพราะฉะนั้นการที่ท่านนายกฯพูดบ่อย เราก็จะรู้สึกว่าเป็นคำใหม่ เมื่อก่อนก็ไม่ค่อยจะได้ยิน ไม่ค่อยได้สนใจว่าแปลว่าอะไร ความจริงนั้นไม่ใช่คำใหม่นะ เพียงแต่เราไม่ทันนึกว่ามันเป็นคำเก่า เวลาฟังเพลงชาติไทย ท่านเคยสังเกตเนื้อร้องเพลงชาติไทยใหม่ ที่บอกว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย” และตามด้วยคำว่า “เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน” อะไรคือประชารัฐ ก็เขาบอกไว้ในเพลงชาติมาตั้งแต่ ๒๔๘๐ กว่า ๆ

สงครามโลกยังไม่เกิดเลย เรามีคำว่าประชารัฐอยู่ในเพลงชาติแล้ว ปีเดียวกับที่เราเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามมาเป็นไทย เราก็ต่างเพลงชาติและเราก็ใส่ไปในเนื้อเพลงชาติว่า เป็นประชารัฐ ไผ่ของไทยทุกส่วน ตอนนั้นคำว่าประชารัฐเราเข้าใจกันว่า หมายความว่าถึงรัฐของประชาชน ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ได้มีความหมายอะไรมาก แต่เมื่อความคิดเรื่อง กรอ. เรื่อง P.P.P มันแพร่หลาย วันนี้คำว่าประชารัฐถูกนำมาใช้และแปลความหมายใหม่ แปลว่า ความร่วมมือระหว่างประชา กับรัฐ ความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐ มันก็คือ P.P.P มันก็คือ กรอ. และมันก็คือ ก.ธ.จ. นั่นแหละ ก.ธ.จ. จะเป็นประชารัฐเพียงแต่ไม่ใช่ประชารัฐในเชิงเศรษฐกิจ แต่เป็นประชารัฐในเชิงการปกครอง ผมถึงเริ่มต้นโดยเรียนให้ท่านทั้งหลายทราบว่า โครงสร้างของ ก.ธ.จ. มีภาครัฐอยู่คนเดียว คือผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี นอกนั้นก็คือภาคประชา ภาคประชานั้นมีตั้งแต่ภาคประชาสังคม NGO ทั้งหลาย ภาคประชานั้น มีตั้งแต่ประชาที่อยู่ในท้องถิ่น อบต. อบจ. เทศบาล ภาคประชานั้นหมายถึง ภาคธุรกิจท้องถิ่น เรานี้คือประชาแล้วมาจับมือกับรัฐ แล้วทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านการปกครอง ไม่ใช่ในด้านเศรษฐกิจ มันก็เกิดเป็นกรรมการธรรมาภิบาล

มาถึงบัดนี้ท่านก็ทราบแล้วว่า ก.ธ.จ. นั้น นอกจากจะเป็นที่รวมของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ก.ธ.จ. ยังเป็นเรื่องตัวอย่างของการทำงานแบบประชารัฐในจังหวัด แล้วก็อีกด้านหนึ่งก็คือ เราต้องการให้ ก.ธ.จ. ได้เป็นเหมือนกับพี่เลี้ยงของจังหวัด เป็นกุนชือของจังหวัด เป็นที่ปรึกษาของจังหวัด ดังนั้น ในฐานะพี่เลี้ยง กุนชือ ที่ปรึกษา ท่านพบ ท่านได้ยิน ได้เห็น ได้ฟังอะไรมา ที่มันไม่ถูกหรืออาจจะไม่ถูก ท่านก็ต้องบอกผู้ว่าราชการจังหวัด บอกหัวหน้าส่วนราชการนั้น เตือนให้รู้ว่า พบว่าผิดบอกให้แก้ พบว่ามันไม่ถูกน่าจะทำอย่างอื่นจะฉลาดกว่านี้ ประหยัดกว่านี้ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากกว่านี้ท่านมีหน้าที่ต้องบอก ถ้าท่านไม่บอกท่านก็บกพร่อง ภาระที่ให้ท่านทำเป็นเกียรติยศอย่างมาก เพราะภาระนี้คือภาระในการเป็นพี่เลี้ยง ในการเป็นกุนชือ ในการเป็นที่ปรึกษาให้กับจังหวัด จังหวัดในที่นี้ไม่ใช่แค่ผู้ว่าราชการจังหวัด หมายถึงหัวหน้าส่วนราชการทั้งหลายในจังหวัด ที่มาตั้งอยู่ในจังหวัด จนมาถึงจังหวัดไหนที่มีอธิการบดี มีมหาวิทยาลัย ท่านก็เป็นพี่เลี้ยง กุนชือ แก่อธิการด้วย เพราะว่าเป็นส่วนราชการทั้งหมดที่มาตั้งอยู่ แล้วท่านก็ต้องช่วยบอก บอก ๒ อย่าง คือ บอกให้มีธรรมาภิบาล กับบอกว่าอย่าทุจริต บอกเรื่องการใช้เงินใช้ทอง บางทีไม่ได้เกี่ยวกับทุจริต ก็บอกว่าท่านครับแม้ทำอย่างนี้มันไม่ผิด แต่ผมฟังมาแล้วชาวบ้านคิดว่าเขาอยากได้อีกอย่างหนึ่งนะ อย่างนั้นก็ต้องบอกกัน นี่เป็นหน้าที่ของ ก.ธ.จ. เรื่องที่ให้ท่านประชุมกันปีละ ๓ หน ๔ หน ก็คือให้ท่านทำหน้าที่เหล่านี้ และผมได้เรียนให้ทราบแล้วว่าเวลารายงานเสนอคณะรัฐมนตรีนั้น บางจังหวัดทำหน้าที่ได้ดีมาก ได้ตักเตือนแนะนำ สิ่งที่มีประโยชน์ ประหยัดงบประมาณได้หลายล้าน และประชาชนพอใจในการต่อต้านคัดค้านไม่มี ลำพังปล่อยให้จังหวัดทำไปอาจจะมีปัญหา ได้ ก.ธ.จ. มาช่วยประสานเชื่อมโยงปัญหาลดไปเยอะ อย่างนี้คือประโยชน์ที่เกิดขึ้น ปัญหาต่อไปก็คือว่าที่บอกว่าให้ท่านเป็นกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด มีหน้าที่ดูแล สอดส่อง เสนอแนะ เกี่ยวกับธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาลคืออะไร อะไรคือธรรมาภิบาล ก.ธ.จ. นั้นสร้างขึ้นหรือตั้งขึ้นตามกฎหมาย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นคู่มือการทำงานของรัฐทุกระดับ พ.ร.บ. นี้เป็นกฎหมายฉบับเดียวในประเทศไทยที่บอกว่า นายกฯ มีอำนาจอะไร รัฐมนตรีมีอำนาจอะไร ปลัดมีอำนาจอะไร อธิบดีมีอำนาจอะไร ผู้ว่ามีอำนาจอะไร ทั้งหมดเขียนอยู่ในกฎหมายฉบับนี้ เวลาปลัดไม่อยู่ รัฐมนตรีไม่อยู่ นายกฯ ไม่อยู่ ใครรักษาการ เวลาผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อยู่ใครรักษาการ

ทั้งหมดคำตอบอยู่ใน พ.ร.บ. นี้ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินจึงเป็นคู่มือหรือที่เรียกกันว่า “กฎหมายปกครอง” สำคัญที่สุดของประเทศ ในคณะรัฐมนตรี เลขาธิการรัฐมนตรีปากต้องคาบรัฐธรรมนูญเอาไว้ มือขวาถือ พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และอีกมือจับปากกาเขียน เพราะต้องเปิดอยู่เรื่อย กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินนี้ ตั้ง ก.ธ.จ. ขึ้นมา แต่มีเรื่องเหลือเชื่อว่า ใน พรบ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินทั้งฉบับ ไม่มีที่ใดพูดถึงคำว่า ธรรมนูญเลย นอกจากพูดในที่เดียวคือพูดว่าให้มีกรรมการจังหวัดชื่อว่า กรรมการธรรมนูญจังหวัดทุกจังหวัด นอกจาก กรุงเทพมหานคร แล้วเวลากำหนดหน้าที่ท่าน ก็ไม่ได้กำหนดให้ทำเรื่องธรรมนูญด้วย อ้าวตายจริงพูดกันมาเกือบตายนี้กว่าให้ทำเรื่องธรรมนูญ ตกลง ก.ธ.จ. เขาไม่ให้ทำ “ธรรมนูญ” นะ ท่านเคยสังเกตไหมครับ เขาให้ท่านมีหน้าที่สอดส่อง เสนอแนะโดยใช้หลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คำว่า “บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” เป็นคำที่เขียนอยู่ใน พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และไม่มีเลยสักแห่งที่พูดถึงธรรมนูญ จริง ๆ ชื่อท่านควรจะเรียกว่า “คณะกรรมการหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีประจำจังหวัด” ถ้าเรียกแบบนี้คงลาออกกันหมดแล้ว เพราะจำชื่อกรรมการไม่ได้ เลยเรียกใหม่ว่า “กรรมการธรรมนูญจังหวัด” แต่ให้ทำหน้าที่เสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อ้าวไหนบอกว่าให้เสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องธรรมนูญไม่ใช่หรือ อ้าวแล้วตกลงให้ทำอะไรแน่ คำตอบคือเรื่องเดียวกันนั่นแหละ แต่ไม่ได้เรียก และที่ไม่ได้เรียกก็มีเหตุผลที่ไม่ได้เรียก เพราะหน้าที่ของท่านนั้นเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แต่ถ้าพูดสั้น ๆ ก็พูดได้ว่า เสนอแนะเกี่ยวกับธรรมนูญ เพราะฉะนั้นคำเดียวกัน จะเรียกว่าพี หรือเรียกว่า พระเชษฐา ก็คนเดียวกัน อยู่ที่ว่าดูลูกหรือพูดกันในบ้าน จะเรียกว่านอน หรือบรรทม ก็หลับเหมือนกัน

ขอใช้เวลาสักนิดที่จะอธิบายเรื่องของธรรมนูญหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้ท่านฟัง ท่านอาจจะเคยได้ยินมาแล้ว ก็ขอภัย ท่านเป็นกันมาคนละหลายปีบางท่านจะครบวาระก็คงเคยได้ยินกันมาแล้วว่าคืออะไร ฟังใหม่ก็แล้วกัน ถ้าฟังแล้วไม่เหมือนที่เคยได้ยินก็กรุณาเอาของผมเป็นหลัก สิ่งที่เราเรียกกันว่าธรรมนูญ หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่จริงเป็นหลักที่รู้จักกันมาตั้งแต่โบราณ มันเป็นหลักเดียวที่เราเรียกกันในอดีตว่า ทศพิธราชธรรม คำเดียวกันนะ ซึ่งดูไปดูมาท่านซึ่งเป็น ก.ธ.จ. จริง ๆ แล้วถ้าหากว่าท่านไปเกิดเมื่อ ๒๐๐ ปีก่อน ท่านเป็นกรรมการทศพิธราชธรรมจังหวัดนะ เพราะว่าทศพิธราชธรรมนั้นทศ แปลว่า ๑๐ พิธ แปลว่า สิ่งต่าง ๆ ราช แปลว่า พระเจ้าแผ่นดิน ธรรม แปลว่า ธรรมะ ธรรมะต่าง ๆ รวมสิบประการ ซึ่งเป็นของผู้ปกครอง สมัยก่อนผู้ปกครองคือพระราชา ก็เลยเรียกว่าราชธรรม แต่เมื่อใดผู้ปกครองไม่ได้เป็นพระราชา เป็นผู้ว่า เป็นรัฐมนตรี เป็นนายกฯ เราก็บอกว่า ทศพิธราชธรรม ก็เป็นธรรมของคนเหล่านั้นนั่นเอง จริง ๆ มันเป็นคำเดียวกันกับ ทศพิธราชธรรมซึ่งมี ๑๐ ข้อ มีทาน มีศีล บริจาค มีความซื่อสัตย์สุจริต มีการพูดจาไพเราะ มีการอดทนอดกลั้น ไม่โกรธ ไม่แค้นพยาบาท อาฆาต และก็ไม่เบียดเบียน อันสุดท้ายคือ ไม่ประพฤติเบี่ยงเบนออกนอกกฎหมาย ๑๐ ข้อนี้เรียกว่า “ทศพิธราชธรรม” ความที่มันมาจากแขก ความที่มันเป็นของไทยโบราณคนไทยก็อาจจะรู้สึกเขย นาน ๆ เลยลืม ๆ ไป ของอย่างนี้ถ้าฝรั่งพูดเราจะหุ่ฝิ่งอะไรที่เป็นของเรา ๆ ก็จะลืม แต่พอดูแล้วฝรั่งก็เอาไปจากเรา อันนี้ก็เป็นความแปลกของคนไทยหรืออาจจะคนทั่วโลก ของของตัวเองไม่เห็นความสำคัญ พอไปถึงเมืองนอกกลายเป็นของสำคัญ และก็มีม็อบประท้วงซื้อเข้ามาใหญ่แล้วก็ลืมนึกไปว่าจริง ๆ มันไปจากเรา

ตอนที่เราจะไปนำเข้ามาเกี่ยวกับความคิดเรื่องนี้มันเกิดขึ้นเมื่อประมาณ ๒๐ ปีที่แล้ว ก่อนหน้า ๒๐ ปีคนไทยไม่รู้จักคำว่า ธรรมาภิบาล รู้จักแต่ ทศพิธราชธรรม แต่ว่าถือว่าเซยและลืมหืมต เมื่อประมาณ ๒๐ ปีมาแล้วหลายประเทศในโลก ไม่ใช่ไทย ประเทศอื่น ยากจน ลำบากจำเป็นต้องไปกู้ยืมเงินจากธนาคารโลก เวลาเข้ามาทำถนน ทำสะพาน ทำเขื่อน กู้มาที สองหมื่นล้านบาท ห้าหมื่นล้าน มันไม่เหมือนท่านไป OD แบงก์กรุงเทพฯ แบงก์กสิกร เพราะเวลากู้ธนาคารโลกกู้กันเป็นหมื่น ๆ ล้าน เอามาพัฒนาประเทศ ดอกเบี้ยต่ำ บางทีเกือบไม่มีดอกเบี้ยด้วย แต่ก็ไม่ปล่อยเงินกู้ง่าย ๆ เพราะกลัวกู้ไปแล้วเดี๋ยวไม่มีใช้ เพราะฉะนั้นเมื่อเวลาประเทศใดก็ตามไปกู้เงินธนาคารโลกใน ๒๐ ปีก่อนนะ ธนาคารโลกก็จะตั้งเงื่อนไขรับได้มัย ถ้ารับไม่ได้อย่ากู้ ถ้ารับได้ถึงยอมให้กู้ และถ้ารับได้ต้องทำตามนะ เงื่อนไขมีข้อเดียวในการเอาเงินไปทำอะไรก็ตามที จะต้องทำให้สอดคล้อง ถูกต้องตามหลัก Good Governance ขอบข่ายขออนุมัติเดียนะครับ มีใครไม่เคยได้ยิน Good Governance มาก่อน ยกมือขึ้น ธนาคารโลกตั้งหลักว่าต้องมี Good Governance ไม่งั้นไม่ปล่อยเงินกู้ Good Governance หมายความว่าจัดการบริหารการปกครองให้ดูดี ซึ่งจะต้องทำดังต่อไปนี้

- ๑ ทำอะไรก็ตามต้องถูกกฎหมาย
- ๒ ทำอะไรก็ตามต้องโปร่งใส
- ๓ ทำอะไรก็ตามต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- ๔ ทำอะไรก็ตามต้องรับผิดชอบต่อที่ไปตามผิด
- ๕ ทำอะไรก็ตามต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า คุ้มค่า คุ้มเวลา ประหยัด
- ๖ ทำอะไรก็ตามต้องให้มีความซื่อสัตย์และสุจริต

๖ ข้อเรียกว่า Good Governance ทำได้ไหม ถ้าประเทศใดทำไม่ได้ก็ไม่ต้องกู้ ถ้าประเทศไหนทำได้ก็กู้แล้วเขาก็จะไปติดตามว่ามี Good Governance จริงไหม Good ที่แปลว่า ดี Governance แปลว่าการปกครอง ปรากฏว่าได้ผล ประเทศที่กู้ไปสามารถเอาไปทำเขื่อน ทำถนน ทำสะพาน ที่เคยคิดจะโกงกันไม่กล้า เพราะถ้าทำแบบนั้น ขัดต่อหลัก Good Governance มันก็เลยดูดีไปหมด จะทำโครงการอะไรประชาชนก็เข้ามามีส่วนร่วม พอมีส่วนร่วมคนก็ไม่รังเกียจ จะไปทำเขื่อนก็โปร่งใส จะเปิดประมูลยังงี้ก็โปร่งใส เมื่อโปร่งใสคนก็ไม่ว่าอะไร รวมความมันก็เดินได้ราบรื่น เมื่อราบรื่นมันก็มีกำไร ในที่สุดก็มีเงินไปคืน มีเงินไปใช้ ดอกเบี้ยจึงกลายเป็นที่ยอมรับว่า Good Governance นั้นเป็นหลักที่ดีมีประโยชน์

ความจริงหลัก Good Governance นั้น ก็เหมือนหลักทศพิธราชธรรม เหมือนหลักธรรมะว่า โตไปต้องไม่โกง มันก็เหมือนหลักทำอะไรต้องโปร่งใส ทำอะไรต้องซื่อสัตย์ ซึ่งพระสอนกันมาไม่รู้เท่าไรแล้ว แต่แปลกนักบวช บาทหลวง สอนกันมาไม่มีคนเชื่อ ธนาคารโลกสั่งเท่านั้นแหละ คนเชื่อ เรื่องนี้สอนให้รู้ว่าคนกลัวเจ้าหน้าที่มากกว่ากลัวพระ มากกว่ากลัวตำรวจ มากกว่ากลัวรัฐบาล สมัยนายกทักษิณ ท่านเคยเล่าว่าตอนท่านเข้ามาทำธุรกิจใหม่ ๆ ลำบาก ยากจน ไปกู้เงินธนาคารไม่กี่บาท เพื่อจะลงทุนทำธุรกิจ ธนาคารนั้นยอมให้กู้ แต่ตั้งข้อแม้ว่าเงินนี้ต้องเอาไปทำธุรกิจห้ามเอาไปทำอย่างอื่น ท่านก็รับปาก และท่านก็สงสัยว่าทุกเสาร์ธนาคารจะขอมารับเงินที่บ้านทุกอาทิตย์ เสร็จก็เดินดูทั่วบ้าน เห็นคอมพิวเตอร์ถามว่าสวยดีซื้อมาจากไหน ซื้อมาเท่าไร เห็นแจกันก็ถามว่าแจกันซื้อมาเท่าไร ซื้อมาจากไหน ท่านไม่เคยเอะใจว่าถามทำไม มารู้ทีหลังว่าเขารู้ว่าการที่ปล่อยเงินกู้ เขาตั้งหลักเรื่อง Good Governance ไว้แล้ว และเขามาดูว่าใช้เงินตามนั้นหรือเปล่า ถ้าไปซื้อคอมพิวเตอร์ที่บ้านเขาเรียกเงินคืนเลย หลักเดียวกันแบบนี้คือหลักเดียวที่ธนาคารโลกเอามาใช้

เวลาที่ใครมาสู้ก็ต้องมี Good Governance แปลว่า จัดการให้มันดูดี สุจริต ไม่โกง โปร่งใส ถูกกฎหมาย ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม มีเสียงในการเสนอแนะบ้าง อย่าตัดสินใจเอง นี่คือ Good Governance เพราะฉะนั้น ตั้งแต่นั้นมาหลัก Good Governance ก็ดูจะเป็นของดี แม้ใครจะไม่รู้สถานการณ์โลก แต่ก็รู้สึกว่าเป็นหลักที่ควรจะต้องมี ด้วยเหตุนี้ประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยก็จะพูดถึง Good Governance ตลอด เกี่ยวไม่เกี่ยวก็อ้างไว้ก่อน Good Governance พูดให้ชิน ๆ เข้าไว้ดูเท่ดี

จนมาถึงสมัยรัฐบาล ชวน หลีกภัย มีการประชุมคราวหนึ่งท่านนายกฯ ชวน เป็นประธาน ท่านพูดว่า Good Governance ทำไมไม่มีใครคิดคำภาษาไทยขึ้นมาบ้าง จะได้เรียกกันเป็นภาษาไทย ผมก็ส่งไปให้กรรมการเรียกว่า กรรมการบัญญัติศัพท์การปกครอง วันหนึ่งเขาก็บัญญัติมา และนำเข้า ครม.เพื่อมีมติเห็นชอบ คำนี้บัญญัติว่า สุประศาสนการ ท่านไตรรงค์ถามว่า แปลว่าอะไร เขาแปลมาให้อ่านว่า สุ แปลว่า ดี ตรงกับคำว่า Good ส่วน Governance แปลว่าการปกครอง คำศัพท์แปลว่าการปกครองเรียกว่า ประศาสน เช่น การปกครองรัฐ เรียกว่า รัฐประศาสนศาสตร์ ประศาสน แปลว่า การปกครอง เพราะฉะนั้น Governance แปลว่า การปกครอง Good Governance แปลว่า สุประศาสนการ รัฐบาลบอกว่าใครใช้ก็ใช้ คำว่า สุประศาสนการ ก็เลยหายเข้ากลีบเมฆไปตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ใครชอบใจจะเอาไปตั้งเป็นนามสกุลก็ได้ครับ

วันหนึ่งประชุม ก.พ. นายกฯ ชวน เข้ามาเป็นประธาน ท่านก็บอกว่า Good Governance ไปบัญญัติมากก็ได้คำว่า สุประศาสนการ ใครช่วยคิดคำง่าย ๆ ไม่ได้หรือ ผมนั่งติดอยู่กับกรรมการ ก.พ. คนหนึ่ง คือ หม่อมราชวงศ์จตุมงคล โสณกุล หรือหม่อมเต่า ท่านก็บอกว่าอันนั้นก็ไม่ได้อันนี้ก็ไม่ได้ เอาอย่างนี้แล้วกันเอาคำว่า “ธรรมาภิบาล” แล้วกัน ทุกคนตบมือกราวเลย เออคำนี้เพราะเอาคำนี้ ผมยังจำได้นายกฯชวนถามว่า คำนี้แปลว่าอะไร หม่อมเต่าตอบว่า ไม่รู้แปลว่าอะไร แต่ผมเห็นว่ามันเพราะดี อะไรที่มีธรรม ๆ บาล ๆ เพราะทั้งนั้น ก็เลยกลายเป็นคำว่าธรรมาภิบาลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แต่นักภาษาจริง ๆ เขาไม่ชอบคำนี้ เพราะคำว่า ธรรมาภิบาล ไม่ได้เกี่ยวอะไรเลยกับคำว่า Good Governance ไม่ได้แสดงอะไรกับการปกครองที่ดีเลย Good แปลว่า ดี Governance แปลว่า การปกครอง ที่จริงคำที่ถูกต้องที่สุดคือคำว่า สุประศาสนการ แต่มันหะรุหะราเกินไป พอมาถึงธรรมาภิบาล มันมาจากธรรมะบวกอภิบาล อภิบาล แปลว่า รักษา รักษาธรรมะ มันเหมือน ธมโม หเวรกุขติ ธมมจารี ธรรมะย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ฟังแล้วเข้าวัดไม่รู้เกี่ยวอะไร แต่มันดูดีดูเท่เลยใช้คำนี้ เราก็เลยไม่สนใจคำแปล พวกท่านหวิดจะเป็นกรรมการสุประศาสนการจังหวัดกันแล้วนะ ตกลงก็เรียกกันว่า ธรรมาภิบาลแต่กฎหมายไม่ยอมเรียก เพราะเขาถือว่าคำว่าธรรมาภิบาลมันผิดมันแปลออกมาไม่ได้ความ มันแปลว่า ผู้ประพฤติธรรม ธรรมาภิบาล แปลว่า ผู้รักษาธรรม หรือธรรมเป็นเครื่องคุ้มครอง ซึ่งฟังแล้วเหมือน ห้อยพระนางพญา

ต่อมาเมื่อมีการจัดทำกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเขาก็เลยใส่คำหนึ่งเข้าไป เป็นครั้งแรกในประเทศไทยและก็เป็นศัพท์ราชการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คือเขียนไว้ในมาตรา ๓/๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินว่า ข้าราชการเจ้าหน้าที่ทั้งหลายจะต้องปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นอันว่าหมดเรื่อง บัดนี้คำว่า Good Governance ได้ความหมายใหม่ว่า หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และตรงเป๊ะกับคำว่า Good Governance ของภาษาอังกฤษ แต่แม้กฎหมายจะเขียนอย่างนั้นก็ไม่มีการเรียก เพราะมันยาว ทุกคนเรียกหมดว่า ธรรมาภิบาล ก็เลยดูเหมือนว่าคำว่า ธรรมาภิบาลจะเป็นศัพท์ราชการไปเสีย

ที่นี้ท่านไม่ต้องกังวลแล้วว่าอันไหนจะถูกจะผิดเพราะว่าเมื่อตอนเขียนรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญเอาคำว่า ธรรมนูญไปใส่ไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วใส่ทั้งสองคำคือรัฐธรรมนูญเขียนว่า “ในการทำงานนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีธรรมาภิบาลและจะต้องมีหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” คือเขียนมันเป็นทั้งคู่ บัดนี้เลยเข้าใจแล้วว่า สองคำนี้เป็นคำเดียวกัน เรียกอย่างราชการเรียกว่า หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เรียกอย่างชาวบ้านเรียกว่า ธรรมนูญ เรียกอย่างโบราณเรียกว่าทศพิธราชธรรม มันเป็นคำเดียวกัน เรียกอย่างฝรั่งเรียกว่า Good Governance ที่นี้มันจะเรียกอะไรก็ตาม ความสำคัญอยู่ที่ว่าแล้วมันคืออะไร มันได้แก่อะไร เนื้อหาที่สำคัญกว่าครับ มันจะเรียกอะไรท่านอย่าไปติดใจ สำหรับท่านเขาเรียกกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด แต่หน้าที่ของท่านเขาเรียกการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีนะ แต่เนื้อหาต่างหากที่มันสำคัญ

เนื้อหาของธรรมาภิบาลข้อที่หนึ่งก็คือ ทำอะไรก็ตามต้องให้ถูกกฎหมาย ที่เขาเรียกว่ามีหลักนิติธรรม เพราะฉะนั้นในฐานะ ก.ธ.จ. ที่มีหน้าที่สอดส่องดูแลเรื่องธรรมาภิบาล ท่านก็มีหน้าที่ต้องดูว่าการทำงานของจังหวัดเนี่ยมันถูกกฎหมายหรือไม่ แล้วที่นี้ไอ้ที่ถูกกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมาย พูดกันตามหลักความเป็นจริง รัฐควรที่จะรู้จริงกว่าท่านถูกไหมครับ รัฐเป็นผู้รักษากฎหมาย รัฐเป็นคนอ่านกฎหมาย รัฐเป็นคนเขียนกฎหมาย เขารู้ดีกว่าท่านว่าถูกหรือผิด แล้ว ก.ธ.จ. จะไปทำอะไรได้ในเรื่องนี้ ทำได้ครับฟังให้ดีๆ เพราะคำว่าหลักนิติธรรม หรือคำว่าทำอะไรให้ถูกกฎหมาย ไม่ได้หมายความว่าทำถูกกฎหมายตามตัวบทกฎหมาย ไม่ได้หมายความว่ากฎหมายว่าอย่างไรให้ทำอย่างนั้น ตรงนี้สำคัญมาก ที่ข้าราชการเดือดร้อนถูกฟ้องศาลปกครองแล้วแพ้กันเป็นแถว ข้าราชการหลายคนไปยื่นให้การศาลปกครอง ศาลที่เคารพผมก็ว่าทำตามกฎหมายแล้วนะ ศาลบอกว่าใช่แต่ผิด ปลัดกระทรวงอธิบดีผู้ว่าราชการจังหวัดหลายคนไปให้การกับศาลปกครองว่า ผมก็ทำตามผู้ว่าฯ เจ็ดคนก่อน ผมก็ทำตามอธิบดีสิบคนก่อน ผมเข้ามาทีหลังเขาก็ทำอย่างนี้มาไม่เห็นมีปัญหาทำไมผมทำจึงมีปัญหา เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่ข้าราชการก็พลาดได้ ยิ่งถ้าไปอ้างว่าผมทำตามอธิบดีเจ็ดคนก่อนผมเป็นคนแรกที่เปิด เขาทำมาอย่างนี้ไม่เห็นผิดทำไมผมทำจึงผิด ศาลตัดสินมาเยอะแล้วครับผิดกันทั้งหมดนั่นแหละ แต่เขาไม่ฟ้องคนอื่นเขาฟ้องคุณนั่นแหละ เหมือนกับที่ตรงนี้เขาห้ามจอดรถไปจอดกันเป็นแถว เราเห็นเขาจอดเราก็จอดบ้าง เขาก็มาจับคุณ เรามีสิทธิ์พูดไหมครับว่า ที่คนอื่นทำไมไม่จับมาจับผม ไม่มีสิทธิ์พูดก็เขาจะจับคุณ ถ้าเมื่อไหร่เขาบอกว่าคนอื่นจอดไม่ผิดคุณจอดผิดอย่างนี้คุณต้องเถียงเพราะเลือกปฏิบัติ แต่คนโน้นก็ผิดคนนี้ก็ผิด แต่วันนี้จับคุณก่อนสะดวกดีอย่างนี้ไม่ใช่เลือกปฏิบัติ เป็นเรื่องเลือกทำที่ละราย เพราะฉะนั้นอธิบดีที่บอกว่า ผมก็ทำเหมือนอธิบดีคนก่อน ศาลตัดสินมาเยอะแล้วว่าอธิบดีคนก่อนก็ใช้ว่าจะทำถูกนะ แต่บังเอิญเขาเกษียณไปหมดแล้วคุณนะยังไม่เกษียณยังอยู่ แล้วคนอื่นเขาไม่ถูกฟ้องคุณถูกฟ้อง

คำว่าหลักนิติธรรมนั้นไม่ได้แปลว่า ทำถูกตามกฎหมายเท่านั้นนะครับ ฟังให้ดีๆ อันตรายอยู่ตรงนี้นะครับ แต่คำว่าหลักนิติธรรมนั้นหมายความว่า ทำอะไรไม่เกินกฎหมาย ทำอะไรถูกขั้นตอนของกฎหมาย และทำอะไรก็ตามมีเหตุมีผล ฟังให้ดีๆ ครับ คำทั้งหมดที่ผมพูดมามีความหมายและขึ้นศาลกันมาเยอะแล้ว เวลาขึ้นศาลปกครองข้าราชการจะไปบอกว่าผมทำตามกฎหมาย ศาลก็จะบอกว่าใช่แต่กฎหมายเขาให้คุณทำแค่สิบ แต่คุณทำว่า มันเกินกฎหมาย มันผิด เขาชี้ดวงกลมให้คุณเดินอยู่ในวงกลมคุณผ่าออกนอกวงกลมมันผิด นี่ไง ที่บอกว่าทำตามกฎหมาย เขาบอกว่ามีเจ็ดขั้นตอนคุณทำสามขั้นตอน เขาบอกให้มีสี่ขั้นตอนคุณไปสร้างขั้นตอนเพิ่มเป็นหกขั้นตอนทั้งหมดนะผิด ก.ธ.จ. จึงมีหน้าที่ดูตรงนี้ ขณะเดียวกันเขาเปิดกฎหมายเขาทำตามกฎหมาย

และเขาเชื่อว่าเขาทำตามทุกคำ ปรากฏว่าไปศาลปกครองผิดเยอะแล้ว เพราะศาลบอกว่าทำตามกฎหมายก็จริง อยู่แต่ไม่สมเหตุผลผล ทำตามกฎหมายแล้วทำไมต้องสมเหตุผลผลด้วย เดี่ยวผมจะยกตัวอย่างให้ฟัง นอกจากทำตามกฎหมายถูกตามกฎหมายเป๊ะต้องสมเหตุผลผลด้วยสมเหตุผลผลแปลว่าไม่มีทางเลือกอื่น ถ้ายังมีทางเลือกอื่นการเลือกทางเลือกนี้อาจจะผิด เลี้ยวซ้ายก็ได้เลี้ยวขวาก็ได้จริง สมมติว่าเราเลี้ยวซ้ายศาลเห็นว่าความจริงควรเลี้ยวขวา การเลี้ยวซ้ายนั้นผิดนะ ก.ธ.จ. จึงต้องมีหน้าที่ดูว่า ท่านผู้ว่าฯ ครับ เลี้ยวซ้ายก็ได้ เลี้ยวขวาก็ได้ ผมว่าน่าจะเลี้ยวขวานะทำไมละ หน้าที่ ก.ธ.จ. ต้องบอกตรงนี้ ถ้าท่านผู้ว่าฯ ยืนยันว่าต้องเลี้ยวซ้าย เขาก็ชนะ แต่ถ้าวันหนึ่งมีการไปฟ้องร้องแล้วศาลบอกว่าเลี้ยวซ้ายผิดมันก็คือผิดนะ แล้วตัดสินมาเยอะแล้วที่เลี้ยวผิด ก็มีเหมือนกันที่ผู้ว่าฯ เลี้ยวขวาตาม ก.ธ.จ. เนี่ย แล้วชาวบ้านไปฟ้องเข้าแล้วศาลตัดสินว่าผิด ที่เลี้ยวซ้ายตอนแรกนะถูกแล้ว ผู้ว่าฯ ดันฝ่าไปทำตาม ก.ธ.จ. คำว่าหลักนิติธรรมจึงมีความหมายมากกว่ากฎหมายเขียนอย่างไรแล้วเอาตามกฎหมาย

ผมเล่าอะไรให้ฟัง พระราชบัญญัติเรือเขาบอกว่า เจ้าของเรือที่บรรทุกผู้โดยสารจะต้องมีอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย ส่วนอุปกรณ์นั้นมีอะไรบ้างให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง คือกฎหมายไม่สามารถไปกำหนดในรายละเอียด เรือบรรทุกคน ข้ามแม่น้ำข้ามทะเลอะไรก็ตามที่ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาอย่างนี้เนี่ยนะ ต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้โดยสาร ส่วนมาตรการนั้นมีอะไรบ้างให้ไปเขียนในกฎกระทรวง แล้วพอกฎกระทรวงเขียนเรือลำใดฝ่าฝืนไม่มีมาตรการนั้นเจ้าของเรือผิดติดคุก ท่านก็คงนึกออกว่าบนเรือต้องมีอะไรบ้าง มีชูชีพ เรือจะต้องมีชูชีพ ปรากฏว่าก็มีกันหมดทุกลำ ชูชีพก็ต้องมีเท่าจำนวนผู้โดยสาร อยู่มาวันหนึ่งเรือโดยสารข้ามปากแม่น้ำเจ้าพระยาล่มลงกลางแม่น้ำไปชนกับเรือลำอื่นเข้าผู้โดยสารตายเยอะแยะมีชูชีพทั้งนั้นแต่ตาย ญาติเขาก็เลยฟ้องเจ้าของเรือปรากฏว่าฟ้องไม่ได้หรอกเพราะเจ้าของเรือเขาจัดให้มีชูชีพเขาก็ทำถูกแล้วนี่ เรือลำนี้ก็ได้เป็นเรือลำที่ผิดเรือลำอื่นมาชน ฉะนั้นไปฟ้องเรือลำอื่นสิ แต่เรือลำนี้มีชูชีพมีเชือกแต่ก็ตาย พวกญาติก็เลยฟ้องเรียกค่าทำศพ เจ้าของเรือไม่มีเงินจะจ่ายยอมล้มละลาย พวกญาติก็เลยไปร้องกรมเจ้าท่าให้รัฐบาลจ่าย กรมเจ้าท่าก็เลยตื่นขึ้นมานึกขึ้นได้เออมันจริง ว่าแล้วก็เลยไปแก้กฎกระทรวงว่า เรือนั้นนอกจากจะมีชูชีพแล้วต้องทำประกันชีวิตผู้โดยสารด้วย เพราะถ้าทำประกันชีวิตผู้โดยสารเมื่อเรือโดยสารล่มมันก็ไปเอาประกันได้ใช่ไหม งั้นก็ไปบังคับให้เรือประกันด้วย ก็มีการหารือไปยังกฤษฎีกาว่าการที่เรือไม่ยอมทำสัญญาประกันชีวิตผู้โดยสาร ผิดกฎกระทรวงหรือไม่ ถ้าผิดจะต้องมีโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติเรือหรือไม่ กฤษฎีกาตอบว่า การที่กฎกระทรวงบอกว่าต้องทำสัญญาประกันชีวิตผู้โดยสารแล้วไม่ทำย่อมผิดกฎกระทรวง แต่ผิดกฎกระทรวงแล้วจะมีโทษตามพระราชบัญญัติหรือไม่ กฤษฎีกาตอบว่าไม่มีโทษ เพราะว่าพระราชบัญญัติเรือกำหนดให้ออกกฎกระทรวงเฉพาะการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย ไม่ได้ให้กำหนดเรื่องอื่น การที่กฎกระทรวงบอกว่าต้องมีชูชีพเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย คือมีชูชีพแล้วมันปลอดภัย แต่การประกันชีวิตไม่ใช่มาตรการรักษาความปลอดภัย ไม่ใช่ว่าการประกันชีวิตแล้วจะไม่ตายมันตายอยู่ดีแต่ตายแล้วมันได้เงิน แต่มันไม่ใช่มาตรการรักษาความปลอดภัย กฎกระทรวงจึงเป็นการออกโดยการใช้อำนาจเกินกฎหมาย นี่แหละครับคือคำว่าหลักนิติธรรม เพราะฉะนั้นอย่าดีกว่าทำตามกฎหมายก็พอแล้ว เมื่อสิบปีที่แล้วผมเป็นรองนายกฯ ครั้งแรก เขาฟ้อง ก.พ. ให้ยกเลิกคำสั่ง ตอนนั้นคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเปิดรับสมัครบุคคลสอบคัดเลือกเข้ารับราชการ กติกาคือใครจะสอบให้มาสอบข้อเขียน ถ้าตกก็ตก

ถ้าใครผ่านข้อเขียนเข้ารอบจะได้ไปสอบสัมภาษณ์พอสอบสัมภาษณ์ผ่านก็จะได้ไปบรรจุอยู่กรมโนนกรมนี่กรมนั้นกระทรวงนั้นกระทรวงนี้ เด็กคนหนึ่งก็ไปสอบคัดเลือก ก.พ. สอบเสร็จแล้วก็ไปนั่งนอนรอที่หน้า ก.พ. ตอนนั้น ก.พ. อยู่หน้าทำเนียบรัฐบาล จนถึงวันเกิดเหตุเด็กคนนี้ก็มา ก.พ. มายืนดูก็ไม่เห็นประกาศ อย่างกระนั้นเลย พรุ่งนี้วันเสาร์ วันอาทิตย์ วันจันทร์หยุดชดเชย กลับบ้านดีกว่า บ้านอยู่อีสานว่าแล้วก็ขึ้นรถไฟกลับบ้านไปที่อีสาน บ่ายวันนั้นคะแนนมา มาปั๊บเจ้าหน้าที่รวมปั๊บปิดประกาศทันที รวมคะแนนเสร็จปิดประกาศบ่ายวันศุกร์ทันที ต่อไปนี้รายชื่อผู้ผ่านการสอบข้อเขียน ใครผ่านข้อสอบข้อเขียนกรณมาสอบสัมภาษณ์ภายในวันนั้นวันนี้ ตั้งแต่เช้าถึงบ่ายสามโมง ใครไม่มาถือว่าสละสิทธิ์ วันสอบเด็กคนนั้นนั่งรถไฟกลับถึงหัวลำโพงนั่งแท็กซี่ไป ก.พ. ลงรถปั๊บแกไป ก.พ. ทันที แกมาถึง ก.พ. บ่ายสามโมงพอดี เห็นชื่อดีใจมากไปขอเข้าสอบสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่บอกเข้าไปแล้วน้อง กรรมการกลับกันหมดแล้ว เขารอน้องอยู่จนบ่ายสามทำไมน้องไม่มา เด็กคนนี้ก็ไปนั่งร้องไห้ อยู่หน้า ก.พ. ก็ปรากฏว่ามีผู้ปรารภนาดี เมืองไทยมีผู้ปรารภนาดีมากสะกิดว่าหนูไม่ต้องร้อง ฟ้องมันเลย ก็ฟ้อง ก.พ. ศาลปกครองตัดสินคดีนี้ว่า จริงอยู่แม้จะเห็นได้ว่าสำนักงาน ก.พ. มีอำนาจตามกฎหมาย นี่ไงผม กำลังบอกอยู่ว่า ต่อให้ถูกกฎหมาย จริงอยู่แม้สำนักงาน ก.พ. มีอำนาจตามกฎหมายที่จะปิดประกาศวันไหน และนัดสอบสัมภาษณ์วันไหนก็ได้ และ ก.พ. เองก็ปฏิบัติต่อทุกคนเสมอภาคกันไม่ได้ลำเอียงไม่ได้เลือกปฏิบัติ ไม่ใช่ว่าเด็กคนนั้นมาสายแล้วเข้าสอบได้ เด็กคนนั้นมาสายแล้วเข้าสอบไม่ได้ มันก็ไม่ได้ทั้งนั้นเหมือนกันหมด ศาลบอกว่า จริงอยู่แม้สำนักงาน ก.พ. มีอำนาจจะกำหนดวันสอบสัมภาษณ์วันไหนก็ได้ แล้วการประกาศให้รู้ล่วงหน้าก็ประกาศให้รู้ล่วงหน้าพอสมควรแล้วทุกคนก็รู้อย่างเสมอภาค แต่การปิดประกาศในวันศุกร์ หยุดเสาร์ อาทิตย์ จันทร์ ไม่กี่วันแล้วสอบสัมภาษณ์เลย ไม่คิดถึงหัวอกของคนที่จะอาจจะไม่รู้ จึงเป็นการกำหนดวันโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร จึงให้ยกเลิกการประกาศผลสอบข้อเขียนนั้นทั้งหมด แล้วให้ปิดประกาศใหม่แล้ว ทั่วเวลาสักกระยะ จึงจะสอบสัมภาษณ์ได้ เป็นธรรมไหม เป็นธรรม แล้วทำไม ก.พ. ถึงไม่รู้ ก็เพราะไปยึดว่าตัวเองมีอำนาจตามกฎหมายไง แต่ไม่นึกถึงความสมเหตุสมผล นี่แหละคือหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ที่จะต้องช่วยสะกิดว่า ไอ้ที่ท่านะผมว่ามันถูกกฎหมาย แต่มันไม่สมเหตุสมผล มันน่าจะอย่างนั้นมันน่าจะอย่างนี้ หน้าที่ของท่านอยู่ตรงนี้ ท่านมีกันตั้งหลายหัว ภาคประชาสังคม ภาคท้องถิ่น ภาคธุรกิจ ก็บอกเขาไปแนะนำเขาไป

อีกคดีหนึ่งใครจะไปนึกว่าหน่วยงานนี้จะถูกฟ้อง สำนักงานอัยการสูงสุดโดนฟ้อง อัยการมีหน้าที่ฟ้องคนทั้งประเทศ คดีนี้เขาฟ้องสำนักงานอัยการสูงสุด ๆ เปิดรับสมัครสอบ เริ่มต้นให้ตรวจโรคถ้าตรวจโรคไม่ผ่านตกคือตกเลย ถ้าผ่านตรวจโรคไปสอบข้อเขียน ถ้าผ่านข้อเขียนไปสอบสัมภาษณ์ ผ่านสัมภาษณ์ไปเป็นอัยการผู้ช่วยคนหนึ่งแกไปตรวจโรค ตกตรวจโรครอบแรกเพราะว่าหมอบอกว่าเป็นโปลิโอ โปลิโอเป็นโรคต้องห้ามมาห้าสิบปีแล้ว ห้ามเป็นอัยการ ห้ามเป็นผู้พิพากษา คนนี้ก็ตก เมื่อตกเป็นเราถ้าตกนี้กลับบ้านแล้วนะ แต่คนนี้ไปฟ้องศาลปกครองสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นจำเลย คดีขึ้นไปถึงศาลปกครองสูงสุด ๆ ตัดสินว่า จริงอยู่แม้สำนักงานอัยการสูงสุดจะมีอำนาจออกกฎระเบียบต่าง ๆ ได้ และจะกำหนดโรคอะไรเป็นโรคต้องห้ามก็ได้ และกำหนดมาตั้งห้าสิบปีแล้ว ตกกันมาไม่รู้กี่คนแล้ว แต่ศาลเห็นว่า การจะกำหนดโรคใดเป็นโรคต้องห้ามนั้นต้องสมเหตุสมผล มิฉะนั้นจะเป็นการลำเอียงเลือกปฏิบัติขัดหลักนิติธรรม โปลิโออาจจะเป็นโรคต้องห้ามที่ไม่สมควรเป็นอัยการ เป็นผู้พิพากษาเมื่อห้าสิบสามสิบปีที่แล้ว แต่โลกทุกวันนี้เจริญขึ้นคนเป็นอัยการไม่จำเป็นต้องสวมชุดครุยเดินว่าความในศาล นั่งตรวจสัญญาไม่给人เห็นก็ได้ ให้คำแนะนำกฎหมายก็ได้ วิจัยก็ได้

เพราะฉะนั้นการที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดให้โรคโพลิโอเป็นโรคต้องห้ามนั้น ศาลไม่เห็นด้วยถือว่าเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมปราศจากเหตุผลอันสมควรจึงให้ยกเลิกการตรวจโรคนั้น นี่คือตัวอย่างที่ถูกกฎหมายแต่ผิด หลักธรรมาภิบาลข้อที่หนึ่ง Good Governacne

หลักธรรมาภิบาลข้อที่สองก็คือ ความโปร่งใส หมายความว่าความถึงการอธิบายได้ ใครเขาสงสัยว่ามันมีלבคมในอะไรลับลวงพราง เราต้องอธิบายให้เขาฟังได้ ก.ธ.จ. เห็นว่ามีเรื่องใดของส่วนราชการใดในจังหวัดของท่าน อาจจะเป็นเทศบาล อาจจะเป็น อบต. อาจจะเป็น อบจ. มีโครงการอะไร ก่อสร้างอะไร ประมูลอะไร หรือทำอะไรอะไรแบบมึบมึบซุบซิบ อาจจะไม่โปร่งใสท่านต้องเตือนแล้วต้องบอก แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ที่พูดไม่ใช่ว่าผู้ว่า ผิด แจ้งในฐานะที่ท่านเป็นหัวหน้าส่วนราชการ เป็นซีอีโอของจังหวัด ท่านจะได้แจ้งต่อได้ หรืออธิบายให้เราฟังได้ ว่าเข้าใจผิดความจริงมันทำได้ปรึกษากระทรวงแล้วอะไรก็ได้ว่ากันไป อย่างนี้คือความโปร่งใส ๆ แปลว่าอธิบายได้ ตรวจสอบได้ ไม่ปิดบัง ไม่ใช่เป็นเรื่องลับ ลับมาก ลับที่สุด

ธรรมาภิบาลข้อที่สาม ก็คือ การมีส่วนร่วม เรื่องนี้สำคัญมาก เพราะนิติธรรมเรื่องถูกกฎหมาย ผิดกฎหมายโดยมากเจ้าหน้าที่เขาจะแม่นเก่งกว่าเราเยอะ โปร่งใสวันนี้เขาก็ระวัง เพราะถ้าขึ้นไม่ระวังก็โดน ป.ป.ช. มาตรวจ โดน ป.ป.ท. มาตรวจ เขาต้องระวังเขาเองอยู่แล้วเขาไม่รอให้เราเตือนเขาหรอก แต่เรื่องการมีส่วนร่วม บางที ป.ป.ช. ก็ไม่เตือนเพราะไม่ใช่เรื่องของเขา สดง. DSI ก็ไม่เตือน จึงเป็นหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ที่จะต้องเตือน ที่จะสร้างธรรมาภิบาลด้วยกัน เตือนว่าเรื่องนี้ควรที่จะมีการรับฟังให้คนเขามีส่วนร่วม คำว่ารับฟังความคิดเห็นไม่ใช่ว่าเชื่อ ที่เอาชาวบ้านเป็นใหญ่ไม่ใช่ชนะครับ ให้เขามีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ส่วนจะเอาไม่เอา ให้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ผมเคยเห็น ก.ธ.จ. บางจังหวัดยังชมเลย เรื่องนี้ผู้ว่า มาเล่าให้ผมฟังเอง ท่านผู้ว่า มาเล่าว่า ก.ธ.จ. ไปเตือนท่านว่า โครงการที่ท่านผู้ว่า จะทำลองฟังเสียงชาวบ้านเขาหน่อยนี่คือ การมีส่วนร่วม แต่ท่านผู้ว่า อย่าไปฟังเองนะครับ ถ้าไปฟังเองเดี่ยวจะถูกกดขี่บีบคั้น พวกเรา ก.ธ.จ. จะไปทำให้ เพราะฉะนั้นท่านอย่ารีบทำรอพวกเรานิดหนึ่ง ส่วน ก.ธ.จ. จะไปดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเอามาเสนอแล้ว ทำไม่ทำเอาไม่เอาแล้วแต่ท่าน อย่างนี้มีประโยชน์มากในฐานะที่ใกล้ชิดกับประชาชนก็ลงมาทำ ในฐานะที่ท่านมีเครือข่าย ในฐานะที่ท่านมีแนวร่วม ในฐานะที่ท่านมีพันธมิตร ในฐานะที่ท่านมีมวลชน ท่านลงมาทำ นี่คำว่า การมีส่วนร่วม เคยมีคดีเกิดขึ้นมาแล้วนะครับ คดีขึ้นไปถึงศาล ศาลตัดสินว่า แหมประโยชน์นี้สำคัญเหลือเกิน ผมไม่คิดว่าในชีวิตผมจะได้ยินประโยชน์แบบนี้ ศาลตัดสินว่า จริงอยู่แม้ส่วนราชการนั้นจะปฏิบัติตามกฎหมายทุกประการ คนเราถ้าปฏิบัติตามกฎหมายทุกประการแล้วคุณจะทำอะไรอีก มันก็ต้องถูกใช้ไหมครับ จริงอยู่แม้ส่วนราชการนั้นจะปฏิบัติตามกฎหมายทุกประการ แต่เห็นได้ว่าไม่มีธรรมาภิบาล กลายเป็นว่าไม่มีธรรมาภิบาลนี่ผิด ผมก็ไปดูว่าไม่มีธรรมาภิบาลตรงที่ว่าขาดการรับฟังความคิดเห็นการมีส่วนร่วม ประชาชนมันเข้ามาตรงนี้คือทำให้มีส่วนร่วม เพราะฉะนั้นต่อให้ถูกกฎหมายแต่ไม่ได้รับฟังความเห็นมีปัญหานั้น มันมีโครงการ ๆ หนึ่งไปสร้างเขื่อนใหญ่โตมหฬาร มีคนไปฟ้องว่า ในการสร้างเขื่อนนั้นไม่มีการรับฟังความเห็นของประชาชน แล้วถ้ามีการพิสูจน์ออกมาได้ว่า ไม่มีการรับฟังความเห็นของประชาชนก่อน การสร้างเขื่อนนั้นต้องยกเลิกนะครับ ปรากฏว่าศาลตัดสินว่า เมื่อดูไปแล้วสืบพยานไปแล้วเห็นว่า มีการรับฟังความเห็นของประชาชนแล้วแม้จะทำการรับฟังความเห็นของประชาชนน้อยไม่ได้กว้างขวางมากแต่ก็ถือว่ามีการรับฟังความเห็นพอสมควร

จึงถือว่าโครงการนี้ทำได้ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล นี่เป็นตัวอย่างเวลาตัดสินใจใช้คำนี้ เพราะฉะนั้น ก.ธ.จ. ก็มีบทบาทในเรื่องนี้ เรื่องการระดมการมีส่วนร่วม การรับฟังความเห็น

ธรรมาภิบาลข้อต่อไปคือ ความรับผิดชอบ นี่หมายถึง ถ้าผิดก็ต้องรับว่าผิดแล้วแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าถูกต้องบอกว่าชอบ ใครจะว่าอย่างไรก็ต้องยืนยันอย่าไปแก้ อย่าเป็นไม้หลักปักขี้เลน

ข้อต่อไปของธรรมาภิบาลคือ การทำอะไรต้องคำนึงถึงความประหยัด คำนึงคุณค่า คำนึงเวลา คำว่าคุ้ม หรือประหยัดในที่นี้คือ ประหยัดทั้งเงินหลวงประหยัดทั้งเงินราษฎร

และข้อสุดท้ายคือ ความซื่อสัตย์สุจริต หัวใจของธรรมาภิบาลอยู่ตรงนี้แหละครับ ความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อพบว่ามันไม่สุจริต หรือมันอาจจะมีการทุจริต ท่านก็ต้องเข้าไปแนะนำ เริ่มต้นก็พูดกันใน ก.ธ.จ. แล้วจึงแจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เรื่องนี้ต้องขอร้องให้ทำตามขั้นตอนคือต้องบอกผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการก่อน มีบางแห่งพอพบมีอะไรก็รายงานข้ามไปยังส่วนกลางเข้าไปที่กระทรวง ถ้าเราถือหลักว่าเราทำงานอย่างประชาธิปไตยก็ไมควรที่จะข้ามขั้นตอนอย่างนั้น มันต้องไปที่ผู้ว่า เสียก่อน เว้นแต่เป็นการกล่าวหาผู้ว่าอย่างนั้นท่านไปบอกเขาก็คงลำบาก แต่ถ้าพบว่ามีอะไรผิดปกติในจังหวัดบอกกับผู้ว่า อย่ารายงานตรงไปที่รัฐมนตรีมหาดไทย อย่ารายงานตรงไปที่รองนายกฯ อย่ารายงานตรงไปที่นายกฯ เพราะในที่สุดมันต้องย้อนกลับมาถามผู้ว่า อยู่ดี แล้วความรู้สึกกลายมามิตรความไว้วางใจกันมันจะหมดไปเปล่า ๆ ราชการเองเขาก็มีระเบียบว่า ทำอะไรต้องไม่ข้ามขั้นตอน นี่เป็นเรื่องของธรรมาภิบาล

สิ่งที่รัฐบาลได้ฝากมาที่ผมจะพูดเป็นเรื่องสุดท้าย ก็คือเรื่องที่ท่านทำนอกจากเรื่องของธรรมาภิบาล วันนี้มีโครงการหลายโครงการที่ลงมาถึงจังหวัด เช่น โครงการตำบลละห้าล้าน หรือ โครงการต่อต้านการทุจริต หรือโครงการเฉพาะกิจที่เกิดขึ้นในขณะนี้เช่นเรื่องภัยแล้ง เรื่องข้าว เรื่องยาง ภาคเหนือตอนล่างอาจจะไม่มีปัญหาเรื่องยาง แต่ที่มีมากเป็นพิเศษคือเรื่องภัยแล้งโดยเฉพาะพิษณุโลกมีปัญหาอยู่มาก ทั้งหมดเป็นเรื่องของทางภาครัฐที่จะต้องจัดการแก้ไข วันนี้ก็จัดการกันอยู่แล้ว การใช้งบประมาณในการขุดลอก การที่จะหาน้ำบริโภค น้ำเกษตร น้ำอุตสาหกรรมมาให้ ซึ่งเป็นโครงการใหญ่ระดับชาติ เกินกว่าที่จังหวัดจะทำเองได้ แต่เมื่อโครงการเหล่านี้มันตกมาถึงในจังหวัด ก็อยากจะฟังพาทบทวนของ ก.ธ.จ. ช่วยเป็นที่เสียงในเรื่องแนะนำ ตรวจสอบ ว่าการใช้เงินมันเป็นไปตามเป้าหรือไม่ มาตรการต่างๆ มันถูกไหม มันมีอะไรที่ควรจะทำที่ดีกว่านี้ไหม ที่ประหยัดกว่านี้ไหมที่ถูกใจประชาชนกว่านี้ไหม เรื่องอย่างนี้ไปถามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคมณฑล ภาคมอบจ. ภาคมอบต. แต่ก็ได้คำตอบมาแบบหนึ่ง เราอยากฟังคำตอบจากหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานทางการเมือง พวกท่านไม่ใช่หน่วยการเมือง จริณนะมีสมาชิกสภาท้องถิ่นอยู่ด้วยแต่ในความเป็นจริงมันไม่ใช่เป็นเรื่องของการเมืองมันเป็นเรื่องการปกครอง เพราะฉะนั้นมันจะไม่มีพรรคมันจะไม่มีพวก เราก็อยากจะฟังความเห็นของท่านด้วย แล้วก็เอามาประมวลเอามาคิดว่าจะทำอย่างไรกันต่อไป นี่ก็เป็นเรื่องที่ต้องการจะฝากไว้เป็นบทบาทของพวกท่าน ผมทราบว่าสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ลงนามใน MOU แปลว่าลงนามในข้อผูกพันกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ป.ป.ช. ป.ป.ท. ป.ป.ช. นี่ทุจริต ป.ป.ท. ทุจริตภาครัฐ เขาแบ่งกันนะ ถ้าเป็นนักการเมือง เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ มันต้องไปที่ ป.ป.ช. ถ้าเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยมันก็จะไปที่ ป.ป.ท. ขณะเดียวกันสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้ลงนามกับ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI

กับ สตง. หรือสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ร่วมกันในการที่จะมาตรวจสอบการใช้เงินของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเราก็มองว่า ก.ธ.จ. ในเรื่องอย่างพวกนี้ ในการเป็นหูเป็นตาข้างขวามากพอที่จะบอกได้ว่า มันมีจุดไหน มีจุดอ่อนมีช่องโหว่ช่องว่างอยู่ตรงไหน

มันมีเรื่องอีกเรื่องหนึ่งที่ผมขอพูดเป็นเรื่องสุดท้ายรายละเอียดผมอาจจะต้องไปพูดในช่วงบ่าย เมื่อประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร พูดตรงนี้สักนิดหนึ่ง ท่านอาจจะเคยได้ยินทาง คสช. ได้ออกคำสั่งมาฉบับหนึ่ง คำสั่งที่ ๕/๒๕๕๙ กำหนดเรื่องการประเมินข้าราชการระดับอธิบดีขึ้นไป คำว่าอธิบดีขึ้นไป คือ อธิบดี ผู้ตรวจ ผู้ว่าฯ พวกซี๑๐ ขึ้นไปจนถึงซี ๑๑ คือปลัดกระทรวง ความจริงข้าราชการผู้ใหญ่เหล่านี้ ท่านถูกประเมินอยู่แล้วในอดีต แต่ท่านนายกฯ ท่านต้องการประเมินอีกแบบหนึ่ง ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เพราะว่าในอดีตนั้นการประเมินมันเป็นการประเมินแบบครูให้นักเรียนออกข้อสอบเองแล้วครูมาตรวจความหมายคืออย่างนี้ การประเมินเมื่อก่อนเขาประเมินอย่างนี้คือ ท่านอธิบดีอยากทำอะไร หนึ่งปีต่อจากนี้ อยากทำอะไรบอกมา ท่านอธิบดีก็บอกว่าในหนึ่งปีเราจะลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังลงกี่เปอร์เซ็นต์ ในหนึ่งปีเราจะขุดบ่อน้ำเพิ่มกี่บ่อ ในหนึ่งปีเราจะคิดสินค้าโอท็อปออกมาได้เพิ่มขึ้นมาได้อีกสองตัว อะไรอย่างนี้ เรียกว่านักเรียนออกข้อสอบแล้วเขาก็จะมาประเมินว่าทำได้ตามที่ออกข้อสอบไหม คือคุณอยากทำอะไรคุณสัญญาแล้ว เขามาดูว่าคุณทำได้ตามสัญญาไหมคุณก็ได้คะแนน นี่คือการประเมินในเวลาที่ผ่านมา ผมเรียกว่าเป็นแบบนักเรียนออกข้อสอบเองเข้าใจไหมครับ แล้วท่านนายกฯ ก็มาคิดแล้วทำไมต้องอย่างนั้นละ ความจริงหลายประเทศเขาก็ทำกันอย่างนี้นะ ผมไปดูที่อังกฤษ ถามสำนักงานตำรวจแห่งชาติอังกฤษว่าปีนี้เราต้องการประเมินคุณ คุณต้องการให้ประเมินอะไรเขาก็เอาสัญญามาให้ดู เขาบอกว่าในกรุงลอนดอนพอจอดรถเดียวเดี๋ยวก็หาย ปีหนึ่งรถหายในลอนดอนประมาณสองร้อยสามสิบคัน ปีนี้จะลดลงให้เหลือร้อยห้าสิบ มันเหมือนกับสงกรานต์ ปีนี้ตายกี่คนปีที่แล้วตายกี่คนปีนี้จะให้ลดลงกี่คนแต่มันก็ตายอยู่ดี อย่างนี้แปลว่าออกข้อสอบเอง แล้วพอถึงเวลาที่เขามาประเมินถ้าถึงเป้าของคุณก็ได้คะแนน เพราะฉะนั้นรถหายสองร้อยสามสิบคัน เขาคุมไว้ให้ไม่เกินร้อยห้าสิบคัน พอครบหนึ่งปีมาดูปรากฏว่ารถหายจริง ๆ นะ ร้อยสี่สิบคัน ได้คะแนนเต็มแล้ว ถ้าเมื่อไหร่รถหายร้อยเจ็ดสิบคันถูกหักคะแนนเพราะเกินเป้าที่ตัวเองตั้งไว้ อย่างนี้เรียกว่ามาตรวจข้อสอบในสิ่งที่ตัวเองออกข้อสอบ ท่านนายกฯ บอกไม่เอาแล้วต่อไปนี้ ครูต้องเป็นคนออกข้อสอบ อยากให้ทำอะไรต้องไปออกข้อสอบมาทำไมได้ก็ตก ต่อไปนี้การประเมินจะเป็นแบบนี้ ส่วนในรายละเอียดต้องพูดกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพราะผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดต้องเป็นผู้ถูกประเมิน ที่ผมมาเล่าให้พวกท่านฟังเพราะในการประเมินผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น รัฐบาลได้สั่งแล้วว่า ให้ฟังความเห็น ก.ธ.จ. ด้วย อาจจะฟังไม่มากแต่ฟังด้วย ท่านก็ต้องคิดว่าผู้ว่าฯ ของท่านเป็นอย่างไร แน่่อนเขาไม่ได้ฟังท่านคนเดียวก็ต้องฟังคนอื่นด้วย อย่างน้อยเขาก็เห็นแล้วละ เขานี้ใครเขาคือนาย คนที่จะประเมินมีสามคนในประเทศไทย กรรมการประเมินมีอยู่สามคน คือ ๑. รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงของข้าราชการคนนั้น อธิบดีของกรมไหนก็ไปว่ากันเอง ผมให้เขาออกแบบฟอร์มแล้ว แบบฟอร์มประเมินจะมีลายเซ็นอยู่สามลายเซ็น ๑. ลายเซ็นรัฐมนตรี ๒. ลายเซ็นรองนายกรัฐมนตรีที่คุมกระทรวงนั้นหรือคุมจังหวัดนั้น อย่างผมคุมจังหวัดของพวกท่านก้ำจังหวัด พิษณุโลก สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี อีกคนหนึ่งก็คือเลขาธิการ ก.พ. เป็นคนประเมิน แต่เลขา ก.พ. จะไปรู้จักใครเขาได้หมดให้เลขาคุยกับปลัดกระทรวงแล้วประเมินด้วยกัน การประเมินนั้นจะเอาไปทำอะไร

เอาไปสู่ความดีความชอบ แต่งตั้งโยกย้าย เช่นการคัดคนที่จะไปอยู่กรมไหนหรือเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้ เราเรียกว่าพิจารณาความดีความชอบจะอยู่ตรงผลการประเมิน หนึ่งเอาไปเป็นความดีความชอบ สองเอาไป พิจารณาเลื่อนขั้น สามเอาไปพิจารณาที่จะจัดเงินงบประมาณเพิ่มให้หน่วยงานนั้นเพิ่มเติมในปีงบประมาณต่อไป สิ่งควรที่จะให้อยู่ในหน่วยงานนั้นต่อไปหรือควรจะยุบหรือควรจะเปลี่ยนหรือควรจะเลิก เรื่องนี้อาจจะ ไม่ใช้กับกรม หรือผู้ว่าฯ แต่อาจจะใช้กับรัฐวิสาหกิจอะไรต่ออะไรพวกนั้น ท่านนายกฯ ได้สั่งแล้วว่าปีนี้ จะประเมินสองครั้งคือ ๑ เมษายน ครั้งหนึ่ง และ ๑ ตุลาคม อีกหนหนึ่ง เพราะฉะนั้นแน่นอนผมเป็นรองนายกฯ จุฬงหวัด ปีหนึ่งผมมาสักหนหนึ่ง ผมก็ดูเท่าเอกสารที่รายงานไปรายงานมาในที่สุดผมก็ต้องฟัง ก.ธ.จ. ใช้ไหมครับ ซึ่งอีกหน่อยจะมีแบบฟอร์มมาถึงท่าน กรณัาประเมินท่านจะใส่ไปอะไรก็ใส่ไปเถอะเพราะเขาก็จะไปเช็คกับ อย่างอื่นด้วย ถ้าเช็คไปเช็คมาเกิด ก.ธ.จ. เป็นฝ่ายผิดตานั้นคืนสนองนะ ถ้าประเมินไปประเมินมามีน้ำหนัก เออมันสอดคล้องกับคนอื่นที่ประเมินมีเหตุมีผล แน่แน่นอนถ้าผมประเมินผมก็ต้องถามเจ้าคณะจังหวัด ผู้ว่าฯ บางท่านเข้ากับเจ้าคณะจังหวัด ๆ ก็ต้องให้คะแนนเต็ม ไปประเมินกับหอการค้าจังหวัด บังเอิญหอการค้า จังหวัดไม่ชอบชี้หน้าผู้ว่าฯ แกให้สอบตก ไปประเมินกับ ก.ธ.จ. ฟัง ก.ธ.จ. เขาหน่อย ฟัง อบต. ฟังเทศบาล ฟังหัวหน้าส่วนราชการ ฟังผู้ได้บังคับบัญชา ประเมินแบบนี้เขาเรียกว่าประเมินสามร้อยหกสิบองศาคือดูหมด ดูบนคือให้นายเป็นคนดู ดูข้าง ๆ ดูข้างล่างคือถามประชาชนผู้ใช้บริการว่าพอใจไหม ผมยังนึกไม่ออกว่า จะออกแบบประเมินให้ประชาชนประเมินอย่างไร จะมาเดินเที่ยวแจกใบปลิวหน้าศาลากลางก็ไม่ได้ เดียวต้องดู ว่าจะมีการรับฟังสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนผู้ใช้บริการอย่างไร เราไม่เคยทำแบบนี้มาก่อน แน่แน่นอนครับ คงชุลกชลักบ้างในระยะแรก แต่ท่านนายกฯท่านได้ตั้งใจแล้ว แล้วเวลาประเมินโจทย์มีสามข้อเท่านั้น ผมประชุมกับหลายส่วนราชการช่วยกันคิดว่าจะมีโจทย์อย่างไรดี ซึ่งโจทย์นั้นบัดนี้นายกฯเห็นชอบเอาไปใส่ใน คำสั่ง คสช. ประกาศแล้วว่า การประเมินจะวัดจากสามตัวต่อไปนี้ คำว่าสามตัวมันมาจากวันหนึ่งผมประชุมว่า จะกำหนดอะไรดีสำหรับเป็นตัวชี้วัด ที่ภาษาฝรั่งเขาเรียกว่า KPI ท่านอย่าไปสนใจมันจะเรียกว่าอะไร ท่านเรียกว่าตัวชี้วัดก็แล้วกัน ท่านปลัดกฤษฎา ปลัดกระทรวงมหาดไทยมาประชุมด้วย ท่านก็เสนอความคิดว่า ตัวชี้วัดใช้สามตัวนี้ ผมฟังแล้วปึ้งขึ้นมาทันทีเลยว่า เรายึดอย่างนี้มานานแล้วแต่ไม่ค่อยเอามาพูดให้เป็นระบบ

ท่านปลัดกฤษฎา บุญราช ปลัดกระทรวงมหาดไทยท่านแนะว่า ตัวชี้วัดตัวที่ ๑ ข้าราชการไทยมี ภาระหน้าที่ต้องทำตามปกติอยู่แล้ว กฎหมายว่าอย่างไร มติครม.ว่าอย่างไรเขาก็ต้องทำตามอย่างนั้นอยู่แล้ว ตัวนี้คือตัววัดตัวที่ ๑ ว่า ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ปกติได้ดีเรียบร้อยหรือไม่ เพียงใด ซึ่งมันจะมีสอบตก ปานกลาง ดี อะไรท่านองนั้น ย้ำนะว่าหน้าที่ปกติ ไม่ว่าจะสั่งอะไรหรือไม่ เขาก็ต้องทำหน้าที่เหล่านี้อยู่แล้ว รู้ได้ไงว่าเขาต้องทำอยู่แล้ว ก็หน้าที่ตามกฎหมาย หน้าที่ตามมติ ครม. อธิบติมีหน้าที่อะไรเขาก็มีบอกอยู่แล้ว ผู้ว่าฯมีหน้าที่อะไรเขาก็มีหน้าที่เขาก็มีสเปกของผู้ว่าฯ อยู่แล้วก็ทำไป ผู้ว่าฯ ก็คนๆก็ทำอย่างนี้ นี่เราเรียกว่า หน้าที่ปกติ นี่คือตัวที่หนึ่ง วันหนึ่งผมก็จะมาถาม ก.ธ.จ. ว่าผู้ว่าฯ ของท่านทำหน้าที่ปกติอย่างไร ในจังหวัด มันมีซี ๑๐ อยู่คนเดียวคือ ผู้ว่าฯ เกณฑ์นี้ใช้ประเมินผู้ว่าฯ อธิบติ ทูต ประเมินผู้ตรวจราชการ พวกนี้ ซี ๑๐ ทั้งนั้น หนึ่งหน้าที่ปกติ ข้อที่สอง ท่านปลัดกฤษฎา ท่านบอกว่า ดูจากหน้าที่ปกติอย่างเดียวมันไม่พอ เพราะว่าบางครั้ง บางคราบางคน ข้าราชการบางคน บางกรม บางหน่วย ผู้ว่าฯ บางจังหวัด มีภารกิจพิเศษที่ถูกมอบหมายเป็นพิเศษ สั่งการเป็นพิเศษ ยุทธศาสตร์พิเศษ ภารกิจพิเศษ ก็ต้องมีตัวนี้มาเป็นตัวชี้วัดตัวที่สองด้วย เรียกว่าปฏิบัติหน้าที่

พิเศษตามยุทธศาสตร์ หรือปฏิบัติการกิจพิเศษตามยุทธศาสตร์ได้ผลเพียงใด มันไม่มีทุกคนมันมีบางคน ผมถามท่านปลัดกฤษฎาว่า ตัวที่หนึ่งนั้นพอเข้าใจได้ แต่ตัวชีวิตที่สองนี้หมายความว่าอย่างไร ท่านปลัดกฤษฎา ท่านพูดให้ฟังผมบ้างขึ้นมาเลย ท่านอธิบายยกตัวอย่างว่า เช่นปัญหาภัยแล้ง การแก้ปัญหาภัยแล้งมันไม่มีทุกจังหวัด มันไม่มีทุกปีบางปีน้ำท่วมจึงเป็นการกิจพิเศษ เช่น เมื่อมันมีภัยแล้งจังหวัดไหนต้นตัวในการขุดบ่อ ขุดสระได้มากได้คะแนน จังหวัดชักชวนประชาชนตามนโยบายพระราชัฐมาลงทุนลงเงินลงแรงขุดบ่อขุดสระ เก็บกักน้ำได้คะแนน หรือแม้แต่จังหวัดไหนผู้ว่าฯ สามารถชักชวนให้ประชาชนลดการปลูกข้าวนาปรังลงได้ ข้าวนาปรังใช้น้ำเยอะถ้าลดลงได้มันก็ประหยัดน้ำไปได้ รัฐบาลไม่ได้ห้ามปลูกข้าวนาปรังนะครับ แต่ขอร้องว่าอย่าปลูกเพราะมันเสี่ยง ถ้าคุณไม่เชื่อแล้วมีทางหาน้ำได้ก็แล้วไปเขาก็ไม่ได้ว่าอะไรเขาไม่จับคุณ ไม่มีข้อหาปลูกข้าวนาปรัง แต่คุณจะต้องเดือดร้อนเองเพราะคุณไม่มีน้ำ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องใช้วิธีชักชวน นี่คือยุทธศาสตร์พิเศษที่จะเป็นตัววัดว่าทำได้ผลไหม มันมีตั้งหลายจังหวัดที่ช่วงนาตาปีเกิดมาเขาก็ไม่เคยปลูกข้าวนาปรังก็แสดงว่าจังหวัดนั้นก็ไม่มีคะแนนพิเศษสำหรับยุทธศาสตร์พิเศษ คือข้อ ๒ ไม่มีคะแนน ก็ไม่ต้องให้คะแนน ไม่ต้องประเมิน ปลัดกฤษฎา ยกตัวอย่างอีกว่า บางจังหวัดตอนลอยกระทงมีแพชั่นปล่อยโคม การปล่อยโคมมันไปทำให้เรือบินมีปัญหา เราก็พยายามให้ผู้ว่าฯ ไปรณรงค์ให้ไม่มีการปล่อยโคม เพราะฉะนั้นภารกิจห้ามปรามการปล่อยโคม ในช่วงลอยกระทงเป็นการกิจพิเศษนี่คือข้อ ๒ ภารกิจที่ ๑ ที่ผมบอกว่าหน้าที่ปกติทั่วไปฝรั่งเขาก็มีตัวนี้เขาเรียกว่า Function แปลว่าหน้าที่ ส่วนภารกิจพิเศษฝรั่งเขาเรียกว่า Agenda แปลว่า ระเบียบวาระ มีวาระแห่งชาติพิเศษเรียกว่า Agenda อันที่ ๓ อันจะเป็นตัวชีวิต ฝรั่งเขาเรียกว่า Area แปลว่า พื้นที่ หมายความว่า ในบางพื้นที่มันมีเรื่องที่ต้องจัดการพิเศษแต่บางพื้นที่ไม่มี เพราะฉะนั้นใครที่ไปอยู่ในพื้นที่แล้วสามารถบริหารจัดการได้ผลในพื้นที่นั้น แก้ปัญหาพื้นที่นั้นคนนั้นก็จะได้คะแนน พื้นที่อื่นไม่เกี่ยวไม่มีคะแนน สองตัวอย่างเช่นผู้ว่าฯ ที่ไปอยู่สามสี่จังหวัด ชายแดนภาคใต้พื้นที่นั้นมันพิเศษ อย่างเช่นปล่อยโคม พุดไปแล้วมีสอง สามจังหวัดเท่านั้นแหละ คืออะไร เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เพราะฉะนั้นมันก็ต้องมีคะแนน Area คือพื้นที่สำหรับสามจังหวัดนี้เป็นพิเศษ คุณจะไปให้คะแนนผู้ว่าฯ ยะลาทำไม เพราะนอกจากไม่ปล่อยโคมแล้ว โคม คืออะไร ปล่อยทำไมจังหวัดยะลายังไม่รู้จักเลย เพราะฉะนั้น จะดูจากหน้าที่ภารกิจปกติ หน้าที่พิเศษ หน้าที่ตามพื้นที่ ภาษาอังกฤษเรียกว่า Function Agenda Area ผมฟังผมก็บังทนที่ คสช.ออกมาเป็นคำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ ๕ บอกว่า ต่อไปนี้การประเมินจะวัดจากสามตัว คือ ๑. หน้าที่ทั่วไปตามปกติ ๒. หน้าที่พิเศษที่ได้รับมอบหมาย ๓. พื้นที่ที่มีปัญหาพิเศษ และเราจะใช้ตัวนี้วัดตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ในการจัดงบประมาณลงพื้นที่เขาก็จะจัดตามหลักนี้

ที่จริงวันนี้ตอนบ่ายท่านนายกฯ ให้ผมกับท่านผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณจัดประชุมกับ ปลัดกระทรวงทุกกระทรวง อธิบดีทุกกรม ผู้ว่าฯทุกจังหวัด แต่บังเอิญมันซ้อนกันผมไม่ว่างมาที่นี้ก็ให้เขาทำกัน ทางกรุงเทพ แล้วก็ต้องมี Teleconference ไปทั่วประเทศคือสื่อสารทางไกลในเรื่องงบประมาณต่อไปนี้จะการจัดสรรงบประมาณจะจัดสรรตามภารกิจปกติ ภารกิจพิเศษ และภารกิจตามพื้นที่ ใช้หลักสูตรเดียวกันในการจัดสรรงบประมาณ เหลือเชื่อวันนี้ฝรั่งพุดถึง Function หน้าที่ตามปกติ Agenda ภารกิจพิเศษ Area ภารกิจตามพื้นที่ ฝรั่งก็พุด มหาดไทยก็พุด ปลัดกฤษฎาก็พุด คสช. ก็พุด ผมก็กำลังพุดเอามาบอกกับท่าน เรื่องอย่างนี้ยังกะเป็นเรื่องวันสองวันนี้พุดกัน มีคนถ่ายเอกสารหนังสือฉบับหนึ่งมาให้ผม เสียตายผมไม่ได้เอามาด้วยแต่ผมจำได้แม่น เป็นพระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕

ท่านเขียนไว้ร้อยสี่สิบปีแล้ว พวกท่านยังไม่เกิดผมยังไม่เกิดนายกฯ ก็ยังไม่เกิด ปลัดทูลฯก็ยังไม่เกิด รัชกาลที่ ๕ ท่านไม่เคยเรียนเมืองนอก ท่านไม่เคยเรียนอ็อกซฟอร์ด ไม่เคยไปฮาเวิร์ด ท่านมีจดหมายเรียกว่า พระราชหัตถเลขา ส่งไปถึงข้าราชการทั่วประเทศเวียน ตอนนั้นแฟกซ์ก็ไม่มี โทรเลขก็ไม่มี โทรศัพท์ก็ไม่มี โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจก็ไม่มี ท่านจึงต้องใช้วิธีมีพระราชหัตถเลขาให้เอาไปอ่าน ผมว่าหลายคนเคยได้ยิน ประโยคนี้ แต่ไม่ทันได้คิด ผมอ่านมาหลายครั้งแล้วผมก็ไม่ได้คิด แต่คนที่ซีร็อกซ์มาให้ผมเขาต้องการให้ผมคิด ผมก็คิดได้ ผมก็ขุ่นลุก รัชกาลที่ ๕ ท่านเขียนร้อยสี่สิบปีมาแล้วว่า การจับใจผู้ร้ายได้นั้นไม่ถือว่าเป็นความดี ความชอบ หากแต่ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ปกติได้เรียบร้อย ต่อเมื่อได้คุ้มครองป้องกันคนให้ปราศจากภัย จึงจะถือว่าเป็นความดีความชอบพิเศษ โดยเฉพาะการจัดการในพื้นที่ที่มีปัญหานั้น ๆ ได้สำเร็จ รัชกาลที่ ๕ ท่านพูดถึงเรื่องการทำงานตามหน้าที่ปกติ หน้าที่พิเศษ หน้าที่ตามพื้นที่ ตรงไหนคือ Function ตรงไหนคือ Agenda ตรงไหนคือ Area การจับใจผู้ร้ายนั้นไม่ถือเป็นความดีความชอบ หากแต่ถือว่าเป็นเพียงการปฏิบัติ หน้าที่ปกติได้เรียบร้อย นี่คือ Function หรือหน้าที่ปกติไม่ถือว่าเก่งมากแต่ก็เก่ง ต่อเมื่อได้คุ้มครองป้องกันคน ให้อยู่เย็นเป็นสุขได้จึงจะถือว่ามีความดีความชอบพิเศษ คือ Agenda และโดยเฉพาะการจัดการในพื้นที่ ที่มีปัญหานั้น ๆ ในพื้นที่เฉพาะนั้น ๆ ได้สำเร็จ Area เพราะฉะนั้นเกณฑ์ที่เราจะใช้ในการประเมินก็คือสิ่งที่ ผู้ใหญ่ท่านคิดมานานแล้ว การที่ตำรวจจับใจผู้ร้ายได้นั้นคือหน้าที่ธรรมดาเท่านั้นถือว่าเก่งแต่ไม่ได้เก่งมากก็มี คะแนนแต่ไม่มาก ต่อเมื่อคุ้มครองป้องกันให้คนมีความสุขไม่ใช่ปล่อยให้โจรแล้วค่อยจับโจร ต้องอย่ามีโจรแต่แรก อย่างนั้นสิเก่งก็คือให้คนอยู่ดีกินดี มีฐานะดี มีศีลธรรมต้องไม่มีโจรสิเก่งถือเป็นความดีความชอบพิเศษ นี่คือ Agenda นี่คือการห้ามปล่อยโคม นี่คือการช่วยกันขุดบ่อขุดสระ นี่คือการกิจพิเศษ โดยเฉพาะการทำในพื้นที่ที่มี ปัญหา หลักแบบนี้คนเป็นผู้ปกครองบริหารราชการแผ่นดินรู้ทั้งนั้นเราต้องใช้สูตรของพระพุทธเจ้าหลวงใช้ในการ ประเมิน ใช้ในการทำงาน

ผมอยากฝากข้อนี้ให้แก่ ก.ธ.จ.ทั้งหลาย

๑. ทำให้สิ่งเหล่านี้เกิดกับตัวท่าน ในการที่ท่านจะทำหน้าที่ท่านเองก็ต้องทำให้ถูกตามหลัก หน้าที่ปกติ หน้าที่พิเศษ หน้าที่ตามพื้นที่

๒. ช่วยสอดส่องดูแล เพราะนี่คือตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินเจ้าหน้าที่ในจังหวัดเพื่อประเมินผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านใช้สูตรอย่างเดียวกันในการประเมินเจ้าหน้าที่เพื่อรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะที่เป็นหัวหน้า ส่วนราชการให้รู้ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาคนไหนสอบผ่าน ผู้ใต้บังคับบัญชาคนไหนได้เพียงแค่จับใจผู้ร้าย ผู้ใต้บังคับบัญชาคนไหนสามารถป้องกันไม่ให้มีโจรผู้ร้ายได้ ผู้ใต้บังคับบัญชาคนไหนดูแลพื้นที่จนสงบเรียบร้อย คนกินอิ่มนอนหลับได้ ทั้งหมดนี้คือสิ่งที่ตั้งใจในการพบปะ ก.ธ.จ. หวังว่าต่อไปนี้จะได้เห็น ก.ธ.จ. ในบทบาท ใหม่ ๆ ที่กระฉับกระเฉง ตามหลักหรือตามนโยบายประชารัฐที่ท่านนายกฝากไว้ ประเทศที่เข้าสู่การปฏิรูป จะค่อย ๆ เกิดจากฐานเหล่านี้ ปฏิรูปต้องเริ่มจากข้างล่างขึ้นไปเริ่มจากจังหวัด เริ่มจากท่านทั้งหลาย ถ้า ๗๖ จังหวัด มีระบบธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งประเทศไทยก็มีธรรมาภิบาลทำให้ประเทศมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างที่นายกประกาศ สามคำนี้ไม่ได้มาจากไหนหลอกมาจากการมีธรรมาภิบาล เพราะธรรมาภิบาล เป็นหัวใจสุดยอดแห่งความปรารถนาของคนอยู่แล้ว

๑. ถาม นายโสภณ เปรมโสภณ : พวกเราได้รับฟังกันอย่างต่อเนื่องแต่กระบวนการแลกเปลี่ยนยังไม่เกิดขึ้นในสังคมไทย ฝากให้คิดว่าต่อไปเราจะทำอย่างไรให้กับขบวนการแนวคิดที่เราจะวิวัฒน์ร่วมกันได้อย่างไร ส่วนใหญ่นั่งฟัง รับ รับ รับ ถาม แล้วกลับบ้าน แต่เราจะทำอย่างไรกับกระบวนการที่เกิดขึ้นกับสังคมจาก ๖๐:๔๐ ที่กำลังจะเกิดขึ้น บางกอกจะรับเรื่องราวต่าง ๆ จากสังคมชนบทไปอย่างไร ในขบวนการจัดการแก้ไข ซึ่งรัฐเราเป็นรัฐที่อยู่ส่วนกลางทั้งหมดโดยไม่กระจาย ไหน ๆ ไม่กระจาย จากส่วนกลางจะรับอย่างไรที่เกิดความวิวัฒน์ขึ้นจากชนบทอยากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกอย่างเท่ากันไม่มีอะไรที่สูงกว่ากันและต่ำกว่ากัน แต่กระบวนการปัญหาที่เกิดขึ้นเราจะรับทราบได้อย่างไร จาก ๖๐:๔๐ ที่เขียนเงื่อนไขมา แต่เวลาทำจริง ๆ ไม่ใช่ กลายเป็นว่าร้อยเปอร์เซ็นต์เป็นเรื่องของกระบวนการที่ทำแล้วไม่ถูกต้อง เราเห็น เราทราบ เรารู้ แต่เราไม่สามารถทำอะไรได้เลยกับรัฐที่เราเห็นว่ามันเกิดความผิดพลาดแล้วแต่เริ่มต้น อันนี้สิ่งคือกระบวนการที่เราจะอย่างไร การสอดส่องอย่างตรงไปตรงมาไม่สามารถทำได้จริงเราเห็นเราทราบ กระบวนการแก้ปัญหาคือ เราจะต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกัน เรามีประเด็นปัญหาอะไรบ้างที่จะเสนอต่อท่านรองนายก ชนบทต้องเอามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่านั้น อย่างนี้ประชาธิปไตยจะเกิดขึ้น กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่านั้น

ตอบ รองนายก : ที่ท่านพูดถูกต้องนะครับ เห็นด้วยทั้งหมด สิ่งที่เราอยากเห็นคือสิ่งที่ท่านเสนอแนะนั้นแหละ ผมเชื่อว่าการปูพื้นในวันนี้มันเป็นการปูจากการทำงานที่เคยปูมาก่อน ท่านอาจจะเคยปูกันเองแต่อาจไม่เคยมาพร้อมเพรียงกันอย่างนี้ สิ่งที่ท่านปลัดกับผมได้พูดคุยกันคือเราทำอย่างนี้ในวันนี้และจะทำต่อไปจนครบเนี่ย นั่นเป็นก้าวหนึ่ง พอก้าวต่อจากนั้นไปท่านมีวาระ ๓ ปี คนหนึ่งเป็นสองวาระเนี่ย มันไม่มีอะไรที่ต้องทำอย่างนี้อีกแล้วละ สิ่งที่เราควรทำต่อไปคือทำอย่างที่ท่านว่านั่นแหละ และก็ไม่ต้องมาทำพร้อมกันอย่างนี้เสียเวลาในการเดินทาง สิ้นเปลืองเปล่า ๆ ทำในจังหวัดหรืออาจสองจังหวัดสามจังหวัดที่เดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก แต่ทำในจังหวัดเองนั่นแหละดีที่สุด และก็ยังเป็นปัญหาขึ้นมาเป็นตัวตั้งโดยเอาสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต อย่างเช่นว่าปีหรือสองปีที่ผ่านมา ก.ธ.จ. ได้เคยเสนอแนะอะไร หรือตรวจสอบพบว่าอะไรไม่ชอบมาพากล หนาหูหนาดที่สุด ในจังหวัดนั้น ตั้งขึ้นมาเป็นประเด็นหนึ่ง สอง สาม แล้วก็มาถกกัน คิดกัน เพียงแต่ว่า ก.ธ.จ. เนี่ย ไม่ใช่หน่วยงานเดียวที่ทำงานประชาธิปไตย ก.ธ.จ. ไม่ใช่หน่วยงานเดียวที่จะตรวจสอบการทุจริต ก.ธ.จ. ไม่ใช่หน่วยงานเดียวที่แนะนำเรื่องธรรมาภิบาล มันยังมีอีกเยอะ ผมถึงได้ปูพื้นเมื่อกี้ว่า มันเริ่มจากภาครัฐตรวจสอบภาครัฐด้วยกัน เดียวบายนี้นั่งเต็มหน้าเวทีท่านก็เห็น นั่นแหละภาครัฐทั้งนั้นแหละ ที่มีหน้าที่ตรวจสอบรัฐ แต่พวกนี้ทำงานไม่ได้หลอกเขาต้องฟัง ก.ธ.จ. ก.ธ.จ. ก็ทำงานไม่ได้ต้องฟังเครือข่ายของ ก.ธ.จ. เองอีก เพราะฉะนั้นในเวลาที่มาตั้งวงอย่างที่ท่านพูดเนี่ย ขอแนะนำเลยนะครับว่าทำให้นะฮะต่อไปหรือท่านจะจัดกันเองก็ได้แล้วก็บอกมา ผมจะลงมาพบกับท่านตลอดทุกครั้งไม่ได้ แต่ในจังหวัดนั้น ก.ธ.จ. มีผู้ตรวจเป็นประธานอยู่แล้วนี่คือสะพานที่เชื่อมโยงอยู่แล้ว ท่านเองอาจจะไม่รู้ที่ท่านผู้ตรวจท่านต้องรายงานทุกครั้งว่า ก.ธ.จ. ได้ทำอะไร พูดอะไร คิดอะไร เห็นอะไร ไปให้ทางส่วนกลางเขาทราบ ก็จัดขึ้นมา โดยถ้าเป็นไปได้ต่อไป ทำอย่างที่ท่านพูดเมื่อกี้นี้เนอะ เอา ก.ธ.จ. และองค์กรทั้งหลายเช่นสมมุติว่าเวลาพูดถึง เพชรบูรณ์ เอา ก.ธ.จ. เพชรบูรณ์ สตง. เพชรบูรณ์ ป.ป.ช. ป.ป.ท. ที่ดูแลพื้นที่นั้นมาด้วยกัน และก็มาถกกันแต่ต้องตั้งปัญหาเราจะคุยกันสามเรื่อง และก็สามเรื่องที่ สตง. ตรวจสอบพบบ่อย สามเรื่องที่ ก.ธ.จ. บ่นมาหลายปียังไม่เห็นได้ผลอะไรเลย หรือเป็น

สามเรื่องที่เกิดในจังหวัดบ่อ จังหวัดเราไม่มี เตี้ยมันก็คงมาเตรียมรับมือเออะ เอาอย่างนี้มาพูดกันเป็นเรื่อง ๆ ถ้าอย่างนั้นเป็นสิ่งที่น่าส่งเสริมให้ทำ และผมสนับสนุนให้ทำ ฝากท่านปลัดและท่านผู้ตรวจด้วยนะครับ ได้ทราบ ว่า ก.ธ.จ. หลายจังหวัดกำลังจะหมดวาระ ทุกอย่างอาจจะต้องเริ่มเมื่อมี ก.ธ.จ. ชุดใหม่ ที่นั่งอยู่นี้มีใคร กำลังจะหมดวาระช่วยยกมือขึ้นหน่อยสิอะ จะหมดห้องอยู่แล้วเนี่ย เพราะฉะนั้นผมถึงบอกว่าเดี๋ยววันนี้ก่อนจะหมดวาระผมตั้งใจเลยที่เอาท่านมา แล้วมานั่งฟังทั้ง ๆ ที่รู้ทั้งรู้ ว่าท่านจะหมดวาระเนี่ย ก็เพราะว่าพบกันเสีย แล้วทั้งเป็นเชื้อเอาไว้สำหรับ ก.ธ.จ. หน้า ไปถึง ก.ธ.จ. หน้าเราก็ไม่เชื่อมาอย่างนี้แล้วละครับทำอย่างที่ท่านเขาคือพูดเมื่อไหร่ ตั้งเป็นปัญหาแล้วที่ว่ากันต่อเมื่อรู้สึกว่ามันหลงทางมากไปค่อยกลับมาสัมมนาแบบนี้เสียอีกที่หนึ่งอีกสามปีข้างหน้าก็ได้ ก็ขอบพระคุณในคำแนะนำครับ

๒. ถาม นายสุนทร เทพเทวิน (ที่ปรึกษา ก.ธ.จ. นครสวรรค์ด้านวิชาการ)การบรรยายวันนี้พิเศษมาก ทำให้พวกเราเข้าใจถึงแก่นแท้ของธรรมาภิบาลและที่สำคัญมากคือวิธีที่จะนำไปใช้ ผมมีข้อที่เสนอท่าน การลง MOU ของ ๕ หน่วยงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐและมีความสำคัญ เช่น ป.ป.ช. ก็เชิญ ก.ธ.จ. ไปตรวจติดตามด้วยกัน ข้อเสนอ อยากให้ยกฐานะ ก.ธ.จ. เป็นกฎหมายไม่ต้องเอาพระราชบัญญัติเอาพระราชกฤษฎีกาจะได้มีศักดิ์ศรีในการทำงานหรือจะขอเพิ่มงบประมาณได้โดยตรงนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่เคยเสนอ อีกข้อหนึ่งให้มีการประชาสัมพันธ์วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เปิดโอกาสให้ทำขอเวลาได้ตลอดเวลา ไม่มีค่าใช้จ่าย ออกอากาศได้เป็นชั่วโมง อยากเอาความรู้ที่ได้รับพูดให้ประชาชนเข้าใจมากยิ่งขึ้น มากที่สุด

ตอบ รองนายก : ก.ธ.จ. เป็นองค์กรตามกฎหมายอยู่แล้วระบุในมาตรา ๕๕/๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ความจำเป็นที่จะยกฐานะคงไม่นอกจากออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติวิธีทำงาน แต่ว่าอย่างอื่นที่สำคัญกว่าคือการเผยแพร่ผลงาน ท่านเชื่อไหมว่าในระบบราชการไทยถ้าพูดถึงคนเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดรู้จัก ก.ธ.จ. ดี แต่ในระบบราชการอื่นนอกกระทรวงมหาดไทย ไม่รู้จัก ก.ธ.จ. อธิบดีบางที่ท่านก็ไม่รู้จักว่า ก.ธ.จ. คืออะไร เป็นใคร ทำอะไร มาดีหรือมาร้าย ฝ่ายรัฐหรือฝ่ายค้าน พอดีพอร้ายหมายหัวว่าเป็นฝ่ายค้านด้วยซ้ำไป เพราะเชื่อมั่นทำทำเหมือนพวกมาจับผิด ต้องใช้เวลากันนานในการทำทำความเข้าใจ ตรงนี้ก็ย้อนกลับมาฝากที่สำนักงานปลัดฯ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานเลขานุการของ ก.ธ.จ. ทั่วประเทศ น่าจะต้องเพิ่มบทบาทในส่วนของการประชาสัมพันธ์ตรงนี้ ที่นี้พอพูดขึ้นมาอย่างนี้ก็เหมือนกับเรื่องอื่นๆ พอให้เน้นประชาสัมพันธ์ก็ไม่ว่าจะเอาอะไรมาเน้น คือบอกเนื้อหาไม่มี ถ้าเนื้อหาไม่มีก็ส่งไป ผลักดันไป อาจจะออกจดหมายข่าว ก.ธ.จ. เวียนกัน เพราะแค่ ก.ธ.จ. บวกที่ปรึกษาบวกเครือข่าย ผมว่าก็หลายพันนะ มันเป็นวงการหนึ่งที่น่าจะรวมกำลังขับเคลื่อนอะไรได้อย่างเป็นทางการได้ ในส่วนของงบประมาณนั้นก็พยายามช่วยกันต่อไปนะครับ ท่านเคยได้งบมากกว่านี้ตอนหลังด้วยความจำเป็น ช่วงหลังงบประมาณโดนตัดทอนไปเยอะในการตรวจงาน ลงพื้นที่ ต้องเจียดจ่ายงบประมาณไปให้หน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่คล้าย ๆ ท่าน รัฐบาลกำลังดูผลงานท่านอยู่ด้วยความคิดว่าควรจะเดินในลักษณะใดต่อไป ควรจะพัฒนา ก.ธ.จ. ไปให้แน่นหนาถาวร อย่างที่ท่านพูดเมื่อสักครู่นี้ ยิ่งกว่านี้ หรือควรจะรักษาบทบาทไว้เพียงนี้ พูดง่ายๆ เขากำลังประเมิน ก.ธ.จ. อยู่เหมือนกัน และผมเองในฐานะที่มีส่วนรับผิดชอบเรื่องนี้อยู่ ก็ได้แจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องไปลงศึกษากฎระเบียบด้วยซ้ำ ทุกวันนี้เราตอบแทน ก.ธ.จ. เขายังไม่ ที่ที่ดูคือการตอบแทนจากเบี้ยประชุม ครั้งละเท่าไร ๑๖๐๐ บาทใช้มีอะ อาจจะมีส่วนในการลงพื้นที่บ้าง แต่ว่าสำหรับการตอบแทนเป็นเกียรติยศอย่างอื่น เหมือนกับตำแหน่งอื่นก็อาจจะต้องมีการ

พิจารณาให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องอยู่ในการตอบแทนความดีความชอบ อันนี้ไม่ได้มาติดสินบนท่านนะฮะ แต่เป็นเรื่องที่พวกท่านได้เรียกร้องอยู่นานแล้ว ลองไปดูในเครื่องของราชอิสริยาภรณ์ว่าจะพิจารณาให้ได้อย่างไร แก่พระเปียบสำนักนายกเรื่องเครื่องราชฯ อย่างไร แต่ข้อสำคัญคือจะตั้งเกณฑ์ได้อย่างไร คงให้ทุกคนไม่ได้ มันจะต้องให้ตามลำดับ ตามอายุ อาวุโส การทำงานก็ปีหรืออย่างไรจะใช้ผลงานเป็นตัววัด ผมกำลังให้เขาประเมินกันอยู่ ซึ่งจะได้ผลอย่างไรจะแจ้งให้ทราบในโอกาสต่อไป

๓. ถาม นายโกวิท ทรงคุณ (รองประธาน ก.ธ.จ. สุโขทัย) : เนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ของสำนักนายกฯ มีอยู่แล้ว ก.ธ.จ.ทุกคนรับทราบมีปัญหาที่จังหวัดสุโขทัย เนื่องจากมีปัญหาภาคีเครือข่ายธรรมาภิบาลแห่งชาติ ถามรองนายกฯ ภาคีเครือข่ายธรรมาภิบาลแห่งชาติต่างจาก ก.ธ.จ.อย่างไร

ตอบ รองนายก : ผมไม่รู้ ไม่ทราบด้วย รู้แต่ ก.ธ.จ. และเครือข่ายของท่าน

ถาม นายโกวิท ทรงคุณ: ตรวจสอบไปทางผู้ว่าราชจังหวัดว่าเป็นของเถื่อน

ตอบ รองนายก : ผู้ว่าราชการจังหวัดว่าเถื่อนผมก็ว่าเถื่อน ผมไม่รู้จะว่าอย่างไร ผมไม่รู้เรื่องจริง ๆ แต่ของท่านของแท้

๔. ถาม นายสำรอง เยี่ยงยง (เครือข่าย ก.ธ.จ. นครสวรรค์): งบประมาณ ๕ ล้านบาทของรัฐบาล ซึ่งเป็นงบประมาณที่เหมาะสมอย่างยิ่งและคณะท่านนายกรัฐมนตรีฝากกับผู้ว่าราชการจังหวัดว่างบนี้ไม่ทุจริตได้ไหม ไม่โกงได้ไหม แต่หาไม่รู้คณะท่านรองนายกครับ โกง ครับ นี่สำคัญผมเป็นเครือข่ายผมไม่ต้องการอำนาจอะไร แต่ต้องการให้งบประมาณแผ่นดินของรัฐเข้าออกไปบ้านนอก บ้านนา สมบูรณ์เต็มเม็ดเต็มหน่วย ผมเป็นเครือข่ายสอดส่องทุกโครงการ ไม่รู้จะอย่างไร มีการทุจริต แต่ไม่ใช่ทั้งหมด ที่ดีก็มี ไม่ดีก็เยอะมาก เพราะฉะนั้น ก.ธ.จ. ที่ท่านให้โอกาสเราจะทำหน้าที่ของเราให้สมบูรณ์ฝากรัฐบาลไปด้วย

๕. ถาม นายอำนาจ สีชมพู(ก.ธ.จ. กำแพงเพชร) : เราได้งบประมาณล้านเศษร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ผมประทับใจตอนนี้ทำสะพานข้าม ส่วนหนึ่งก็ทำเป็นถนน ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านของกำแพงเพชรฝากมาถึงท่านรองนายกที่ทำดีทำไป ถ้าเรากลัวเราจะทำอะไรไม่ได้นอกจากได้รับงบประมาณเคยวิ่งให้เกิดอาเภอในท้องที่ของจังหวัดกำแพงเพชรคือโกสัมพินคร และบึงสามัคคี ยกระดับกึ่งให้เป็นอำเภอ และโรงพยาบาลอีกสองแห่ง และส่วนหนึ่งทำถนนลูกรังทุกคนทำงานด้วยใจ งบประมาณที่พูดตรงนี้มีนายกถึง ๖ คนแล้ว แต่ไม่ได้ ในที่เป็นอ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตรเขาสนเขาสนามเพรียง ใช้เนื้อที่ ๔๐๐ ไร่ งบประมาณ ๑๕๐ ล้านถึง ๓๐๐ ล้าน โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ลำน้ำปิง พยายามติดตามเป็นแหล่งการท่องเที่ยว แหล่งการเรียนรู้อีกจุดหนึ่ง ซึ่งใช้งบประมาณ ๓๙๕ ล้าน ส่วนนี้ก่อสร้างทางรถไฟจากนครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก ระยะทาง ๑๘๗ กม. จำนวน ๒๔ สถานี เป็นช่วงแรก ช่วงที่สอง จากตาก แม่สอด ๖๘.๕๐ กม. จำนวน ๕ สถานี ซึ่งจะเปิดทำการ ๒๕๖๖ ขอขอบคุณท่านที่ให้กำลังใจและดึงงบประมาณมาช่วย

ตอบ รองนายก : ขอบคุณทั้งสองท่าน สำหรับท่านจากนครสวรรค์ขอบคุณที่พูดถึงโครงการตำบล ๕ ล้านบาท ถ้าหากว่าท่านมีข้อมูลว่ามีอะไร ไม่ชอบมาพากลช่วยส่งให้ผมด้วยคุณพิจารณา ท่านผู้ตรวจสอบสอบถามขอรายละเอียดถ้าได้ถ้าไม่กล้าให้ส่งตรงให้ผมก็ได้ ท่านนายกกำชับเป็นพิเศษเรื่อง ๕ ล้านบาท อย่าให้มีการทุจริต

เข้าใน ครม.หลายครั้ง สิ่งที่ยอมรับคือการจ่ายเงินช้า แต่มีกำหนดเวลา ต้องแยกว่าช้าหรือโกง ถ้าโกงไม่เอาไว้ ต้องมีมาตรการจัดการ ส่วนท่านจากกำแพงเพชรมีอะไรมอบให้ผม ผมขอบคุณมาก ถือเป็นการแนะนำทั้งสอง ท่านไม่มีอะไรต้องตอบมากกว่านี้คงจบและครบถ้วนนะครับ

ผมเองยังไม่ทำพิธีเปิด บัดนี้ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว ขอเปิดการประชุมสัมมนา คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดในเรื่องที่เกี่ยวกับบทบาทของ ก.ธ.จ. ในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการ ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๕๕/๑ และขอให้ประสบความสำเร็จสมความตั้งใจ ขอให้ทุกท่านเดินทางกลับโดย สวัสดิภาพและทำประโยชน์ตามที่ท่านตั้งใจให้บังเกิดแก่จังหวัดและท้องถิ่นของท่านด้วยความผาสุกราบรื่น ตลอดไป ขอขอบคุณมากครับ